

Nr 155

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66; given Stockholms slott den 5 november 1965.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

G. E. Sträng

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 5 november 1965.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

De medelsbehov utöver gällande riksstat, som bör anmälas för riksdagen vid dess höstsession och som nu kan överblickas, bör sammanfattas i en särskild proposition angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66. Denna proposition bör föreläggas riksdagen nu.

De framställningar om anslag på tilläggsstat, som nu görs hos riksdagen,

har anmälts tidigare denna dag. En sammanställning av de beslut om förslag till riksdagen, som Kungl. Maj:t därvid fattat på hemställen av vederbörande föredragande (*bilagor 1—8*), torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende (*bilaga 9*).

Av sammanställningen framgår, att på tilläggsstat I begärs anslag om 21 198 000 kr. på driftbudgeten och 37 091 000 kr. på kapitalbudgeten. Av anslagen på driftbudgeten avser 4,2 milj. kr. reglering av prisstegringar på fjärde huvudtiteln, 8,5 milj. kr. kostnader för svenska FN-styrkor m. m., ca 1,9 milj. kr. bidrag till Stockholms läns landsting för förvärv av mark för Danderyds sjukhus, 2,6 milj. kr. bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m. och ca 1,3 milj. kr. statliga farledsarbeten. Övriga framställningar om anslag på driftbudgeten uppgår till mindre betydande belopp än de nu nämnda och avser vissa merkostnader och andra utgifter som inte utan stor olägenhet kan uppskjutas till senare tidpunkt under innevarande budgetår eller till nästa budgetår.

Av de anslag som begärs på kapitalbudgeten avser 23 milj. kr. förvärv av viss fastighet inom stadsdelen Lilla Essingen i Stockholm under statens allmänna fastighetsfond, 10 milj. kr. statens bosättningslånefond under statens utlåningsfonder och 3 milj. kr. utförande av beskickningsanläggningar i Moskva och Stockholm under fonden för förslag till statsverket.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna de förslag, om vilka Kungl. Maj:t enligt bifogade utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag (*bilagorna 1—8*) fattat beslut.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bo Josephson

Bilaga 1

UTRIKESDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 5 november 1965.

N ä r v a r a n d e:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Ministern för utrikes ärendena anmäler härfter under utrikesdepartementets handläggning hörande ärende angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 och anför.

KAPITALBUDGETEN

Fonden för förlag till statsverket

[1] a. Utförande av beskickningsanläggningar i Moskva och Stockholm. Under fonden för förlag till statsverket anvisade riksdagen (prop. 1959: 1 bil. 24 s. 6, SU 31, rskr 75 samt prop. 1960: 1 bil. 25 s. 4, SU 22, rskr 74) för budgetåren 1959/60 och 1960/61 investeringsanslag på sammanlagt 6 milj. kr. till utförande av beskickningsanläggningar i Moskva och Stockholm.

Genom beslut den 6 september 1963 medgav Kungl. Maj:t, att vid utgången av budgetåret 1962/63 förefintlig behållning på ifrågavarande investeringsanslag fick disponeras för med anslaget avsedda ändamål jämväl under budgetåret 1963/64. Genom beslut av 1964 års riksdag (prop. 1964: 102, SU 98, rskr 218) medgavs Kungl. Maj:t rätt att förfoga över ifrågavarande investeringsanslag även under budgetåret 1964/65.

Anläggningen i Stockholm

Genom beslut den 11 februari 1965 ställde Kungl. Maj:t förefintlig behållning på investeringsanslaget 4 880 000 kr. till byggnadsstyrelsens förfogande *dels* för fortsatt projektering av den sovjetiska anläggningen i Stockholm (650 000 kr.), *dels* för utförande av första etappen (bostadsdelen) av den sovjetiska beskickningsanläggningen i Stockholm (4 230 000 kr.). Denna första etapp skulle påbörjas den 15 februari 1965 och avslutas den 15 maj 1966 jämlikt den tidplan varom överenskommelse träffats genom ett i Moskva den 27 oktober 1964 undertecknat protokoll rörande tillämpningen av överenskommelsen den 27 mars 1958 mellan Sveriges regering och de Socialistiska Rådsrepublikernas Unions regering om utförande av beskickningsanläggningar i Moskva och Stockholm (jfr prop. 1958: 135, SU 103, rskr 248). Enligt nämnda tidplan skall arbetet på utförandet av återstoden av den sovjetiska anläggningen i Stockholm igångsättas den 1 mars 1966.

De totala kostnaderna för första etappen av den sovjetiska anläggningen i Stockholm beräknas i nu gällande prisläge till 5 600 000 kr. Utöver de medel, 4 230 000 kr., som ställts till förfogande för ändamålet, erfordras sålunda ett belopp av 1 370 000 kr.

För utförandet av återstående delar av den sovjetiska anläggningen i Stockholm beräknas ett medelsbehov av 730 000 kr. under innevarande budgetår.

Anläggningen i Moskva

Utförandet av den svenska beskickningsanläggningen i Moskva skall jämlikt tidplanen likaså påbörjas under innevarande budgetår. Kostnaderna härför skall enligt 1958 års överenskommelse förskottsvis täckas av Sovjetunionen. Emellertid har redan i början av år 1964 måst inrättas en teknisk basorganisation i Stockholm med uppgift *att* utreda de särskilda tekniska frågor som sammanhänger med de förhållanden under vilka anläggningen projekteras och utförs, *att* från svensk sida förbereda byggnadsverksamheten *samt att* inrätta en platsorganisation i Moskva jämlikt överenskommelsens artikel 11 »för att övervaka projekteringen och byggnadsarbetena och lösa alla härmed sammanhängande frågor». Platsorganisationen inrättades i maj 1965. Kostnaderna för basorganisationen och dess verksamhet, vari inbegrips platsorganisationen i Moskva, beräknas vid utgången av innevarande budgetår ha uppgått till 900 000 kr. Dessa kostnader skall bestridas av Sverige.

För utförande av beskickningsanläggningarna i Moskva och Stockholm uppgår således medelsbehovet under innevarande budgetår till (1 370 000 + 730 000 + 900 000 ==) 3 milj. kr.

Departementschefen

Genom överenskommelsen den 27 mars 1958 mellan Sveriges regering och Sovjetunionens regering åtog sig parterna att för varandra uppföra beskickningsanläggningar i Moskva respektive Stockholm. Sverige skall i enlighet härmed förskottera kostnaderna för utförandet av den sovjetiska anläggningen i Stockholm, liksom Sovjetunionen skall förskottera kostnaderna för utförandet av den svenska anläggningen i Moskva. Sedan anläggningarna färdigstälts och vid besiktning godkänts av den blivande ägaren, skall anläggningen i Moskva överlämnas till Sverige och anläggningen i Stockholm till Sovjetunionen. Detta förutses skola ske samtidigt. Genom protokollet den 27 oktober 1964 rörande tillämpningen av 1958 års överenskommelse fastställdes en tidplan för den fortsatta projekteringen och utförandet av anläggningarna. Enligt denna skall utförandet av de båda anläggningarna påbörjas den 1 mars 1966 och vara avslutat den 1 mars 1968. Samtidigt medgavs från svensk sida att utförandet av bostadsdelen av den sovjetiska anläggningen i Stockholm forceras. Denna skulle påbörjas redan den 15 februari 1965 och vara avslutad den 15 maj 1966. Under tiden mellan bostadsdelens avslutande och överlämnandet av hela anläggningen får Sovjetunionens ambassad i Stockholm mot ersättning och med nyttjanderätt ianspråktaga bostadsdelen för att bereda bostäder åt ambassadens personal.

Jämlikt artiklarna 7 och 8 i 1958 års överenskommelse skall mellan parterna verkställas ekonomisk avräkning. Den skillnad i kostnaderna för de båda anläggningarna, som kan uppkomma genom att de båda anläggningarna inte är identiska i storlek, skall i vissa rater erläggas av den, vars anläggning blir den större.

Det ytterligare medelsbehov för utförande av beskickningsanläggningarna i Moskva och Stockholm som uppstår under innevarande budgetår sammanhänger sålunda med fullföljandet av 1958 års överenskommelse.

Såsom anmälts redan i 1959 års statsverksproposition kan några preciserade uppgifter rörande kostnaderna för *den svenska anläggningen* inte lämnas förrän kostnadsberäkning jämlikt överenskommelsens artikel 6 verkställts. I avvaktan härpå torde medel för ändamålet även i fortsättningen böra förskottas från förevarande anslag.

För täckande av fortsatta kostnader för *den sovjetiska anläggningen* i Stockholm torde medel intill slutförandet av den ekonomiska uppgörelsen med Sovjetunionen även i fortsättningen få förskottas från förevarande anslag.

Under innevarande budgetår erfordras — såsom tidigare angivits — ett belopp av 3 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utförande av beskickningsanläggningar i Moskva och Stockholm* på tilläggsstat I till riksstaten för budget-

Kungl. Maj:ts proposition nr 155 år 1965

året 1965/66 under fonden för förlag till statsverket anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Bo Kjellén

Bilaga 2

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 5 november 1965.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

T. f. chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Hermansson, anmäler härefter under försvarsdepartementets handläggning hörande ärenden angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Fjärde huvudtiteln

E. För krigsmakten gemensamma ändamål

[1] 1. Vissa beställningar för krigsmaktens regionala ledning. Riksdagen har efter förslag i prop. 1964: 109 fattat beslut angående ny organisation av totalförsvarets regionala ledning m. m. (SU 109, rskr 362). Beslutet innebär för krigsmakten bl. a. att nuvarande uppdelning på militärområden, marin-kommandon och eskaderområden upphör och ersätts med en för samtliga försvarsgrenar gemensam indelning i områden, benämnda militärområden. Dessa skall vara sex till antalet, nämligen Södra, Västra och Östra militärområdena samt Bergslagens, Nedre Norrlands och Övre Norrlands militärområden. Den nya organisationen avses träda i kraft den 1 oktober 1966. Verksamheten inom ett militärområde skall ledas av en chef, militärbefälhavaren, med biträde av en allsidigt sammansatt stab, militärområdesstab,

som ersätter nuvarande militärbefäls-, marin-kommando- och flygeskaderstaber och i vilken de ledande befattningarna bör tillsättas oberoende av försvarsgren. Attackeskaderchefen med stab kvarstår dock i organisationen. För Gotland, som skall ingå i Östra militärområdet, upprättas en särskild organisation, Gotlands militärkommando. För vissa av de uppgifter som nu åvilar marin-kommandochef skall s. k. örlogsbaser med stabsorgan inrättas. Till grund för beslutet låg de förslag som 1960 års försvarsledningsutredning framfört i sitt betänkande »Totalförsvarets regionala ledning» (SOU 1963: 65).

Enligt riksdagens beslut skall militärområdesstaberna m. m. organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med ett till prop. 1964: 109 fogat principförslag. Kungl. Maj:t har uppdragit åt överbefälhavaren att i samråd med statskontoret utarbeta och inkomma med förslag till fullständig personalorganisation. Detta förslag har nu inkommit till Kungl. Maj:t. Jag räknar med att beredningen av ärendet skall kunna avslutas så att förslag kan framläggas för 1966 års vårriksdag beträffande de personalförändringar m. m. som blir erforderliga fr. o. m. den 1 oktober 1966.

Övergången från den gamla till den nya organisationen är från beredskapssynpunkt känslig. Beställningshavarna i den nya organisationen bör därför få längsta möjliga tid att vid sidan av ordinarie arbete studera och förbereda sina nya uppgifter. Med hänsyn härtill bör, som framhölls i prop. 1964: 109 (s. 150), militärbefälhavare och stabschefer vid militärområdesstaberna utnännas redan under andra halvåret 1965. Ytterligare ett antal av de högsta beställningarna i dessa staber liksom beställningarna för chefen för Gotlands militärkommando och cheferna för örlogsbaserna Syd och Ost bör enligt min mening brytas ut ur personalförslaget i övrigt.

Under förbehåll för Kungl. Maj:ts och riksdagens lönedelegations godkännande träffades överenskommelse den 28 april 1965 mellan representanter för civildepartementet, å ena sidan, samt Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och TCO:s statstjänstemannasektion, å andra sidan, angående vissa lönegradsändringar m. m. Inom civildepartementet upprättades en samma dag dagtecknad departementspromemoria angående lönegradsplacering för vissa chefstjänster m. m. som behandlade vissa frågor med anknytning till nämnda överenskommelse. I departementspromemorian berördes bl. a. lönegradsplaceringen för de beställningar, som jag i det föregående angivit. Överenskommelsen och innehållet i departementspromemorian har godkänts av Kungl. Maj:t och riksdagens lönedelegeration den 29 april 1965.

Med anledning härav föreslår jag, att beslut redan nu fattas om att följande beställningar, som till antal och funktion överensstämmer med det i prop. 1964: 109 redovisade förslaget, skall ingå i de fr. o. m. den 1 oktober 1966 organiserade militärområdena m. m.

3 militärbefälhavare (Bp 7)	Södra och Östra samt Övre Norrlands militärområden
3 militärbefälhavare (Bp 6)	Västra samt Bergslagens och Nedre Norrlands militärområden
1 chef för Gotlands militärkommando (Bo 5)	
3 stabschefer (Bo 6)	Södra och Östra samt Övre Norrlands militärområden
3 stabschefer (Bo 5)	Västra och Bergslagens samt Nedre Norrlands militärområden
3 souschefer (Bo 4)	Södra och Östra samt Nedre Norrlands militärområden
5 chefer för armésektion (Bo 4)	Södra, Västra och Östra samt Nedre och Övre Norrlands militärområden
3 chefer för flygsektion (Bo 4)	Södra och Östra samt Övre Norrlands militärområden
2 chefer för örlogsbas (Bo 4)	Örlogsbaserna Syd och Ost

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

besluta att i organisationen för krigsmaktens regionala ledning skall fr. o. m. den 1 oktober 1966 ingå de beställningar som jag föreslagit i det föregående.

[2] 79. **Vissa signalförbindelser m. m.** För innevarande budgetår har för anskaffning av vissa signalförbindelser m. m. anvisats ett anslag av 10 050 000 kr. samtidigt som riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att medge att beställningar av vissa signalförbindelser m. m. får läggas ut inom en kostnadsram av 25 845 000 kr.

Flygförvaltningen hemställer i skrivelse den 13 juli 1965 om ett beställningsbemyndigande på 12 milj. kr. för åtgärder som sammanhänger med genomförande av den nya regionala ledningen. Ämbetsverket anmäler, att den nya ledningsorganisationen medför krav på omläggning och komplettering av vissa teleförförbindelser. På grundval av underlag från överbefälhavaren har flygförvaltningen utarbetat en plan för nämnda åtgärder. För innevarande budgetår upptar planen beställningar för 14,6 milj. kr. Detta innebär en ökning för ifrågakvarande ändamål med 12 milj. kr. i förhållande till flygförvaltningens anslagsäskanden i augusti 1964. De ytterligare medlen erfordras redan under innevarande budgetår för att tidsplanen för omorganisationen skall kunna hållas.

Ytterligare upplysningar torde få lämnas riksdagen genom att handlingar i ärendet tillhandahålls riksdagsutskottet.

Departementschefen

Det av riksdagen fattade beslutet om övergång till ny fredsorganisation för krigsmaktens regionala ledning fr. o. m. den 1 oktober 1966 medför, att

vissa åtgärder avseende teleförbindelser måste vidtas redan under innevarande budgetår för att den regionala ledningen skall bli funktionsduglig även under krigsförhållanden från förenämnda tidpunkt. För att tillgodose det av flygförvaltningen anmälda bemyndigandebehovet erfordras ett bemyndigande att beställa materiel för (14,6 — 2,6 =) 12 milj. kr. Jag föreslår, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att medge beställningar med detta belopp under innevarande budgetår, avsedda att täckas av anslaget Vissa signalförbindelser m. m.

Vid bifall till detta förslag kommer den 30 juni 1966 (32 310 000 + 12 000 000 =) 44 310 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att beställningar av vissa signalförbindelser får läggas ut inom en kostnadsram av 12 000 000 kr.

G. Diverse

[3] **1. Reglering av prisstegringar.** Till reglering av prisstegringar på fjärde huvudtiteln har på riksstaten för budgetåret 1964/65 anvisats 100 milj. kr. (prop. 1964: 110, SU 97, rskr 217). På tilläggsstat II till riksstaten för samma budgetår har anvisats ett anslag av 85 milj. kr. (prop. 1965: 105 bil. 2, SU 61, rskr 187).

Anslaget till reglering av prisstegringar skall utnyttjas för att — som närmare framgår av prop. 1959: 119, 1960: 110, 1961: 110, 1962: 110, 1963: 110, 1964: 110 och 1965: 1 (bil. 6) — täcka sådana prisfördyringar på reservationsanslag och obetecknade anslag under fjärde huvudtiteln som inträffar från den tidpunkt när anslagen beräknats intill utgången av det budgetår för vilket de anvisats.

I prop. 1965: 105 (bil. 2 s. 6) angavs föreliggande prisberäkningar t. o. m. januari 1965 och uppskattades med ledning av dessa beräkningar prisutvecklingen under återstoden av budgetåret 1964/65. Medelsbehovet netto för prisreglering kunde vid tidpunkten för propositionens avgivande bedömas uppgå till inemot 185 milj. kr.

Resultatet av gjorda indexberäkningar för budgetåret 1964/65 utvisar i fråga om reservationsanslag och obetecknade anslag en ökning med 8,6 enheter. Nettoresultatet av prisregleringen på dessa anslag, vilka för ifrågavarande budgetår räknat i prisläget maj 1963, uppgår till sammanlagt 2 202,4 milj. kr., bör följaktligen — förutsatt att förslagsanslagen inte överskridits mer än prisindexberäkningarna ger vid handen — för budgetåret 1964/65 utgöra $\left(\frac{8,6 \times 2\,202,4}{100} =\right)$ avrundat 189,4 milj. kr. Härifrån skall

avdras 0,2 milj. kr. (prop. 1965: 105, bil. 2 s. 6). Med hänsyn till den hitillsvarande prisutvecklingen synes det för innevarande budgetår anvisade anslaget till reglering av prisstegringar behöva i sin helhet utnyttjas för prisreglering hänförlig till budgetåret. Jag föreslår därför, att på tilläggsstat för budgetåret 1965/66 anvisas (189,2 — 185,0 =) 4,2 milj. kr. för prisreglering av för budgetåret 1964/65 under fjärde huvudtiteln anvisade reservationsanslag.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av prisstegringar* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 4 200 000 kr.

[4] 4. *Kostnader för svenska FN-styrkor m. m.* Efter förslag i prop. 1964: 113 (SU 38, rskr 117) organiserades enligt Kungl. Maj:ts beslut den 3 april 1964 en svensk militär kontingent omfattande ca 700 man frivillig personal för att under längst tre månader ingå i den av FN upprättade fredsstyrkan på Cypern. Ett särskilt reservationsanslag av 12 milj. kr. anvisades för ändamålet. Den 10 april 1964 förordnade Kungl. Maj:t att kontingenten skulle utökas med ca 340 man frivillig personal, av vilka ca 40 man för vissa polisiära uppgifter. För att täcka härav föranledda ytterligare kostnader anvisades ett reservationsanslag av 3,1 milj. kr. (prop. 1964: 154, SU 133, rskr 271).

Kontingenten avlöstes enligt beslut den 25 juni, den 24 september och den 2 oktober 1964 av nya kontingenter. För täckande av kostnaderna anvisades under särskilda reservationsanslag sammanlagt 18,5 milj. kr. efter förslag i propositionerna 1964: 190 (bil. 2, SU 199, rskr 384) och 1965: 11 (SU 29, rskr 78).

Efter förslag i prop. 1965: 112 (SU 94, rskr 271) anvisades medel — sammanlagt 21 milj. kr. — för FN-styrkorna på Cypern och i Främre Orienten under ett gemensamt reservationsanslag, benämnt *Kostnader för svenska FN-styrkor m. m.* FN-kontingenten på Cypern hade avlösts genom beslut den 26 mars 1965. De i prop. 1965: 112 beräknade kostnaderna för kontingenten — 13,5 milj. kr. — avsåg tiden april—juni 1965. Återstoden av anslaget, 7,5 milj. kr., avsåg att täcka medelsbehovet intill utgången av år 1965 för FN-styrkan i Främre Orienten samt för viss personal som handlägger ärenden rörande FN-kontingenterna vid Sveriges ständiga representation hos FN.

Genom beslut den 30 juni, den 8 juli och den 9 september 1965 har Kungl. Maj:t förordnat att den svenska kontingenten på Cypern skall avlösas av den enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 april 1965 organiserade beredskapsbataljonen IV, som skall ingå i FN:s fredsstyrka på Cypern intill utgången av år 1965. Kungl. Maj:t har härvid förordnat att i den mån kostnader som

föranleds av besluten inte kan bestridas av medel, som kvarstår outnyttjade av det av riksdagen till kostnader för svenska FN-styrkor m. m. anvisade reservationsanslaget, skall förslagsanslaget till oförutsedda utgifter förskottsvis få tas i anspråk för ändamålet. Kungl. Maj:t har förklarat sig framdeles vilja besluta hur kostnaderna slutligt skall bestridas.

Fr. o. m. budgetåret 1965/66 har efter förslag i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 322, SU 4, rskr 4) under förslagsanslaget Beredskapsstyrka för FN-tjänst anvisats medel för kostnader för FN-beredskapsstyrkans upprättande m. m. inom Sverige. I huvudsak motsvarande kostnader i samband med tidigare FN-styrkors m. m. verksamhet har belastat anslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m.

Departementschefen

Under reservationsanslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m. har efter förslag i prop. 1965: 112 (SU 94, rskr 271) beräknats medel för den svenska FN-kontingentens verksamhet på Cypern intill utgången av juni 1965 samt för FN-styrkan i Främre Orienten m. m. intill utgången av år 1965. Av anvisade medel återstod vid ingången av september 1965 ett belopp av ca 7,3 milj. kr. Kostnaderna för den svenska FN-styrkans verksamhet på Cypern under tiden september—december 1965 kan beräknas till ca 2 750 000 kr. för månad eller tillhoppa 11 milj. kr. Kostnaderna för FN-styrkan i Främre Orienten m. m. under samma tid beräknar jag till 4,8 milj. kr. Jag har vid mina beräkningar utgått från att kostnaden för förberedande tjänstgöring i Sverige fr. o. m. den 1 juli 1965 skall bestridas från förslagsanslaget Beredskapsstyrka för FN-tjänst.

Medelsbehoven för FN-styrkorna på Cypern och i Främre Orienten m. m. under de fyra sista månaderna av år 1965 uppgår således till (11 000 000 + 4 800 000 =) 15,8 milj. kr. Med hänsyn till kvarstående reservation beräknar jag anslagsbehovet till 8,5 milj. kr. Medel härför bör begäras på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår. Vid bifall härtill bör kostnader som förskottsvis bestritts från anslaget till oförutsedda utgifter slutligt få bestridas från anslaget. Det kan inte uteslutas att Kungl. Maj:t efter utrikesnämndens hörande kan besluta om förändring av Sveriges FN-insats på Cypern. Överskjutande kostnader bör i sådant fall få bestridas från anslaget till oförutsedda utgifter. Även vid oförändrad svensk FN-insats på Cypern och i Främre Orienten m. m. kan det med hänsyn till de många osäkra faktorer som ligger i anslagsberäkningen bli nödvändigt att anlita anslaget till oförutsedda utgifter. Frågan om täckning av sålunda bestridda kostnader torde få anmälas framdeles.

Huvuddelen av ifrågavarande kostnader kan förutsättas bli ersatt av FN. Från FN inflytande ersättningar bör liksom tidigare tillgodoföras inkomstiteln Övriga diverse inkomster.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för svenska FN-styrkor m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 8 500 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Försvarets fonder

A. Försvarets fastighetsfond

Kasernbyggnaders delfond

[5] 6 a. *Vissa exploateringskostnader m. m.* I prop. 1964:190 (s. 10) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att bl. a. dels medge att vissa i propositionen närmare angivna markområden i Täby köping skulle få upplåtas med tomt-rätt till Bostadsrättsföreningen Näsby Ankare och Stiftelsen Fabian och Ewa Tamms familjefond, dels anvisa ett investeringsanslag av 650 000 kr. på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1964/65 till exploatering av ifrågavarande områden.

I sitt utlåtande i frågan anförde statsutskottet (SU 1964:207), att tomt-rättsinstitutet för kronans del hittills inte kommit till användning annat än i enstaka undantagsfall och att det därför hade varit önskvärt, att konsekvenserna av en vidgad tillämpning av detta institut närmare undersökts i enlighet med utskottets av riksdagen godkända utlåtande 1963:42. I avbidan på sådan prövning var det enligt utskottets mening tveksamt, om avsteg borde komma i fråga från nuvarande praxis, enligt vilken tomträtt kommit att tillämpas endast av kommunerna. Utskottet erinrade vidare om att det i nämnda utlåtande även uttalat, att det med hänsyn till vikten av att kommunerna förde en aktiv markpolitik borde övervägas, om inte stats-makterna i någon form borde stimulera kommunerna till önskvärda insat-ser. Därvid borde bl. a. frågan om stalliga åtgärder för att underlätta kom-munala tomträttsupplåtelser prövas. Utskottet framhöll vidare att det nyss återgivna uttalandet givetvis inte uteslöt att frågan om tomträttsupplåtelser av statlig mark prövades, där så kunde befinnas lämpligt och förmånligt för staten. Utskottet hade emellertid svårt att finna att så var förhållandet i detta fall och ansåg därför, att Kungl. Maj:t åter borde pröva frågan. För-handlingar borde därvid utan dröjsmål tas upp med Täby köping för att intressera köpingen för att till tomträttsupplåtelse förvärva ifrågavarande markområden. — Statsutskottets utlåtande godkändes av riksdagen (rskr 1964:392).

Med anledning av riksdagens beslut fördes överläggningar om förutsättningarna för överlåtelse av berörda markområden till Täby köping mellan å ena sidan representanter för köpingen och å andra sidan företrädare för försvars- och finansdepartementen. Från köpingens sida framhölls därvid, att man endast under vissa förutsättningar var intresserad av att förvärva markområdena i fråga. Köpingen önskade således att Kungl. Maj:t medverkade till att köpingen dels fick prioritet för den kommunala upplåning, som erfordrades för exploateringen av markområdena, dels erhöll garantier för att denna upplåning kunde ske mot en ränta som svarade mot den tomträttsavgäld som kunde tagas ut, vilket skulle innebära lägre ränta än gällande marknadsränta för sådana lån. Som ett ytterligare önskemål framfördes därjämte att köpingen beviljades anstånd med att erlagga köpeskillingen till staten. En överenskommelse på dessa villkor ansåg sig statsverkets företrädare inte kunna biträda.

Sedan Kungl. Maj:t genom prop. 1965:144 underställt riksdagens prövning förslag till riktlinjer för statliga lån (tomträttslån) till kommunerna vid upplåtelse av mark med tomträtt, har förnyad kontakt tagits med Täby köping med förfrågan om köpingen hade intresse att — under förutsättning av riksdagens bifall till Kungl. Maj:ts förslag — förvärva ifrågavarande markområden för upplåtelse med tomträtt till bostadsrättsföreningen och stiftelsen. Frågan härom har behandlats vid sammanträde med köpingens kommunalnämnd den 21 oktober 1965. Kommunalnämnden har därvid enhälligt beslutat uttala att nämnden f. n. inte är beredd att tillstyrka förvärv från staten av mark inom kvarteret Ankaret för upplåtelse med tomträtt.

Den av riksdagen förordade vägen att lösa markfrågan för bostadsrättsföreningen och stiftelsen har sålunda inte visat sig framkomlig. Jag anser det emellertid fortfarande angeläget att de aktuella markområdena i någon form ställs till förfogande, då detta i nuvarande läge på bostadsmarknaden i Stockholm med omnejd skulle väsentligt underlätta bostadsanskaffningen för viss personal inom marinen. Upplåtelse med tomträtt är därvid enligt min mening det lämpligaste alternativet. Detta synes i princip också vara riksdagens uppfattning, även om riksdagen främst åsyftat en upplåtelse genom kommunens försorg, sedan denna först förvärvat marken från staten. I detta sammanhang vill jag framhålla, att tomträttsupplåtelser av statlig mark tidigare förekommit i viss utsträckning. Sålunda har domänstyrelsen enligt vad jag erfarit tillämpat tomträttsinstitutet i flera fall, och vidare kan nämnas att försvaret just i Täby köping tidigare upplåtit mark med tomträtt till en bostadsrättsförening. Jag kan därför inte finna att något hinder föreligger att också i detta fall låta upplåtelsen ske med tomträtt.

Den aktuella marken utgörs av dels två områden om sammanlagt 38 000 m² av stadsägan nr 4 383 + 4 385 + 4 671 i Täby köping, vilka skulle upp-

lätas till bostadsrättsföreningen, dels ett område om ca 2 000 m² av samma stadsäga, vilket skulle upplätas till stiftelsen. Områdena redovisas på kaserbyggnaders delfond av försvarets fastighetsfond med ett bokfört värde av ca 75 öre per m². Enligt företagen värdering bör den mark, som bostadsrättsföreningen önskar erhålla, åsättas ett värde av sex kr. per m². Värdet av den mark, som stiftelsen önskar erhålla, beräknas till nio kr. per m². Bostadsstyrelsen har inte velat motsätta sig denna värdering.

Chefen för marinen och riksantikvarieämbetet har, envar för sitt vidkommande, förklarat sig inte ha något att erinra mot att en upplåtelse kommer till stånd. Vidare har byggnadsnämnden i Täby köping i princip godkänt att en på uppdrag av bostadsrättsföreningen upprättad skiss till stadsplan för dessa områden läggs till grund för den planerade bebyggelsen.

För att tomträttsinstitutet skall kunna tillämpas, måste åtgärder vidtas för att bilda rättsligen bestående tomter inom de aktuella områdena. Till dessa åtgärder hör att staten måste förvärva ett ca 300 m² stort område, som skall ingå i en av tomterna men för närvarande innehas av annan ägare. Kostnaden härför torde få bestridas av till fortifikationsförvaltningens förfogande stående medel för markförvärv (prop. 1965: 28 s. 5). Därjämte måste i exploateringsområdet ingående mark för vägar utan ersättning överlätas till Täby köping med äganderätt.

Jag föreslår, att riksdagens medgivande inhämtas att upplåta ifrågavarande områden med tomträtt samt att överlåta erforderlig mark för vägar till Täby köping utan ersättning. Tomträttsavgälden torde få bestämmas av Kungl. Maj:t med utgångspunkt i ett råmarkspris av nio kr. per m² i fråga om mark som upplåts till stiftelsen och sex kr. per m² i fråga om mark som upplåts till bostadsrättsföreningen.

Upplåtelse med tomträtt förutsätter vidare, att staten i egenskap av markägare genom entreprenör eller i egen regi låter utföra de anläggningsarbeten i form av vägar, vatten- och avloppsledningar m. m., som erfordras för exploateringen av marken. Staten måste också erlagga kommunal anslutningsavgift, avseende delaktighet i kostnader för huvudledningar för vatten och avlopp m. m. På grundval av vissa för bostadsrättsföreningen och stiftelsen utförda kalkyler har fortifikationsförvaltningen beräknat statens exploateringskostnader enligt följande.

1. Vägar m. m.	237 000
2. Vatten- och avloppsledningar	190 000
3. Kommunala anslutningsavgifter	133 000
4. Oförutsett m. m.	90 000
	Summa kr. 650 000

På grundval av de sålunda lämnade uppgifterna beräknar jag kostnader-
na för iordningställande av ifrågavarande markområden för upplåtelse med

tomträtt till sammanlagt 650 000 kr. Jag föreslår, att medel för ändamålet begärs på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår i form av anslag för investering i försvarets fastighetsfond, kasernbyggnaders delfond. Exploateringskostnaderna bör — jämte råmarksvärdet — enligt praxis inräknas i de färdiga tomtområdenas markvärde. Någon amortering av detta belopp från tomträttshavarnas sida avses inte ske. Det för exploateringen erforderliga investeringsanslaget torde därför i redovisningshänseende få betraktas såsom ett anslag för markanskaffning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) medge att i det föregående angivna markområden i Täby köping må upplåtas med tomträtt;
- b) medge att i det föregående angiven mark för vägar må överlåtas till Täby köping utan ersättning;
- c) till *Vissa exploateringskostnader m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 650 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:
Sören Nilsson

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 5 november 1965.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

T. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Sven-Eric Nilsson, anmäler härefter under socialdepartementets handläggning hörande ärenden angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Femte huvudtiteln

G. Mentalsjukhus m. m.

[1] 4 a. Bidrag till Stockholms läns landsting för förvärv av mark för Danderyds sjukhus. Något anslag för detta ändamål är inte uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Mentalsjukvårdsberedningen har hemställt om bidrag till Stockholms läns landsting för förvärv av mark för Danderyds sjukhus. Beredningen framhåller att landstinget genom avtal med statens nämnd för förhandlingar med kommuner åtagit sig att projektera ett mentalsjukhus i anslutning till lasarettet i Danderyd. Byggnadsarbetena beräknas kunna igångsättas under år 1966. För förläggning av mentalvårdsenheten och utvidgning av del för kroppssjukhuset erforderliga markområdet har landstinget för avsikt att förvärva ett av domänverket förvaltadt, omedelbart söder om kroppssjuk-

husets nuvarande mark beläget område om 263 000 m². Under förutsättning av statsmakternas och landstingets godkännande avser domänstyrelsen att innevarande budgetår och på vissa andra villkor upprätta avtal med landstinget om försäljning av området till landstinget för ett pris av 10 kr. 60 öre per m² jämte ersättning för växande skog, eller för sammanlagt 2 823 800 kr. Tidpunkten för statsmakternas godkännande av försäljningen har ansetts i princip böra fastställas såsom tillträdesdag.

Med utgångspunkt från de i prop. 1963: 171 (SU 210, rskr 403) angående landstingskommunernas övertagande av statens mentalsjukvård m. m. intagna allmänna bestämmelserna har statens nämnd för förhandlingar med kommuner den 17 augusti 1965 träffat preliminär överenskommelse med landstinget om statligt bidrag till landstingets förvärv av den del av markområdet som är avsedd för den nya mentalvårdsenheten. Parterna har därvid enats om att denna del skall utgöra 175 000 m² av ifrågakvarande område i dess helhet. Statens bidrag skall utgå med 1 855 000 kr. Beloppet behövs under innevarande budgetår.

Departementschefen

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen har Stockholms läns landsting åtagit sig att projektera ett mentalsjukhus i anslutning till lasarettet i Danderyd. För förläggning av mentalsjukhuset och utvidgning av lasarettsområdet avser landstinget att förvärva ett markområde som förvaltas av domänverket. Med utgångspunkt från de allmänna bestämmelser för landstingskommunernas övertagande av statens mentalsjukvård m. m., som redovisats i prop. 1963: 171 och som godkänts av 1963 års riksdag, har statens nämnd för förhandlingar med kommuner den 17 augusti 1965 träffat preliminär överenskommelse med landstinget om statligt bidrag till landstingets förvärv av den del av markområdet, som är avsedd för den nya mentalvårdsenheten.

Enligt nyssnämnda riksdagsbeslut skall inom ramen för ifrågakvarande allmänna bestämmelser avtal träffas mellan staten och de skilda landstingen om de ekonomiska villkoren för landstingens övertagande av den av staten bedrivna mentalsjukvården. Avtalsförhandlingarna är ännu inte slutförda. Medel bör emellertid stå till förfogande så att bidrag skall kunna beviljas för det nämnda markförvärvet redan under innevarande budgetår. Jag föreslår, att dessa medel anvisas under ett särskilt reservationsanslag på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1965/66. Anslaget bör benämnas Bidrag till Stockholms läns landsting för förvärv av mark för Danderyds sjukhus.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms läns landsting för förvärv av mark för Danderyds sjukhus* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 855 000 kr.

H. Universitetssjukhus m. m.

[2] 3. Karolinska sjukhuset: Utrustning. Till detta ändamål har för budgetåret 1965/66 anvisats ett reservationsanslag av 3 317 000 kr.

Genom beslut den 30 juni 1965 har Kungl. Maj:t bl. a. bemyndigat chefen för socialdepartementet att tillkalla en lokal- och utrustningsprogramkommitté för karolinska sjukhuset med uppgift att — med beaktande av vad föredragande departementschefen anfört i prop. 1965: 59 (SU 99, rskr 273) och efter samråd med lokal- och utrustningsprogramkommittén för universitetet och högskolorna i Stockholm — upprätta lokalprogram och utrustningsförslag på grundval av de av statsmakterna godtagna riktlinjerna för den fortsatta planeringen av karolinska sjukhusets utbyggande. Programkommittén skall överlämna uppgjorda lokalprogram till byggnadsstyrelsen och utrustningsförslag till direktionen för karolinska sjukhuset för vidare åtgärder. Genom beslut den 13 september 1965 har ifrågavarande lokal- och utrustningsprogramkommitté för karolinska sjukhuset tillkallats av chefen för socialdepartementet.

Direktionen för karolinska sjukhuset hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1965/66 under förevarande anslag anvisa 270 000 kr. till anskaffande av utrustning för vissa lokaler för karolinska sjukhusets lokal- och utrustningsprogramkommitté m. m., samt anför bl. a.

Karolinska sjukhuset saknar möjligheter att inom sina byggnader bereda arbetsrum åt nämnda programkommitté samt åt den projekteringsenhet inom byggnadsstyrelsen, som skall organiseras för arbetet med utbyggnaden av karolinska sjukhuset. Lokalbehovet för nu nämnda arbetsgrupper samt för en av statskontoret bildad arbetsgrupp för databehandling avses därför bli tillgodosett genom uppförande av en paviljongbyggnad. Denna beräknas vara färdigställd i början av år 1966. I skrivelse till direktionen har programkommittén hemställt, att direktionen ville vidta åtgärder för utverkande av medel för viss utrustning av lokaler för kommittén och byggnadsstyrelsens projekteringsenhet för karolinska sjukhuset m. m. Kommittén har vidare hos chefen för socialdepartementet hemställt om tillstånd att anställa viss personal.

Anskaffning av utrustning till paviljongen beräknas av programkommittén kosta 265 000 kr. I beloppet ingår 104 000 kr. för en telefonväxel. Beräkningen, som granskats inom karolinska sjukhusets ekonomiavdelning, har inte gett direktionen anledning till annan erinran än att det för oförutsedda utgifter uppskattade medelsbehovet tilltagits alltför snävt. Direktionen förordar att härför beräknas ca 8 000 kr. Det totala medelsbehovet bör därvid avrundas till 270 000 kr.

Inflyttning i paviljongen bör ske i omedelbart sammanhang med färdig-

ställandet. Med hänsyn härtill och till nu gällande leveranstider för möbler och övrig utrustning är det angeläget att medel ställs till förfogande redan under innevarande budgetår. Frågan om kostnadsfördelning för utrustning av de lokaler, som byggnadsstyrelsen skall disponera, får enligt direktionen behandlas i ett senare sammanhang.

Departementschefen

Karolinska sjukhusets lokal- och utrustningsprogramkommitté kommer omkring årsskiftet att få lokaler i en paviljong på karolinska sjukhusets område. Härigenom löses lokalfrågan för såväl programkommittén som för vissa andra verksamheter. Det av kommittén och direktionen för karolinska sjukhuset framlagda förslaget till utrustning av de nya lokalerna anser jag mig kunna godta såsom en grundval för beräkningen av erforderliga medel. Till ändamålet bör sålunda anvisas 270 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 270 000 kr.

[3] 6. **Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.** Till detta ändamål har för budgetåret 1965/66 anvisats ett reservationsanslag av 2 410 000 kr.

Inledning

Genom beslut den 19 december 1963 har Kungl. Maj:t godkänt överenskommelse mellan staten och Stockholms stad om byggnadsåtgärder för upprustning av serafimerlasarettet. Enligt överenskommelsen skall upprustningen i vad avser byggnadsåtgärder ske i huvudsaklig överensstämmelse med det program, som framlagts av 1962 års utredning om serafimerlasarettet i dess betänkande den 20 december 1962 med förslag till om- och tillbyggnader samt upprustnings- och utrustningsåtgärder vid serafimerlasarettet. För upprustningen skall dock gälla vissa från utredningsförslaget avvikande riktlinjer. Upprustningen av lasarettet i dess helhet skall enligt överenskommelsen vara avslutad senast den 1 juli 1967. Beträffande bakgrunden till överenskommelsen samt de närmare villkoren i densamma m. m. hänvisas till prop. 1963: 190 s. 9 (SU 216, rskr 409).

Kostnaderna för anskaffning av utrustning i samband med den allmänna upprustningen av serafimerlasarettet skall enligt överenskommelsen helt bestridas av staten.

I nämnda betänkande framlades förslag till anskaffning av utrustning till ett värde av 3 560 000 kr. i samband med den föreslagna upprustningen. Denna utrustning avsåg endast undantagsvis vårdavdelningarna, trots att dessa enligt utredningens mening måste anses ha en rätt låg utrustningsstandard.

Genom beslut den 18 september 1963 har Kungl. Maj:t bl. a. uppdragit åt karolinska sjukhusets utrustningskommitté att handha frågan om utrustning av serafimerlasarettet. Kungl. Maj:t har ägt närmare pröva utrustningskommitténs förslag och inom ramen för anvisade medel besluta om utrustningsanskaffningen.

Från anslaget skall fr. o. m. budgetåret 1964/65 bestridas även kostnaden för sådan engångsanskaffning av inventarier och apparatutrustning, som inte omfattas av i betänkandet framförda förslag. Denna kostnad har tidigare bestritts från lasarettets omkostnadsanslag. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1964 bl. a. förordnat, att kostnader för sådan transport av möbler m. m., som erfordras vid pågående upprustning av serafimerlasarettet, skall bestridas från förevarande anslag.

Sedan de medel, som tidigare i samband med upprustningen av serafimerlasarettet anvisats för utrustningsanskaffning, 2,2 milj. kr. varav 330 000 kr. för berörd engångsanskaffning, helt tagits i anspråk, har på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1964/65 under förevarande reservationsanslag till lasarettets upprustning anvisats 2 250 000 kr. (prop. 1964: 190, SU 200, rskr 385). Av beloppet avsåg 1,8 milj. kr. fortsatt anskaffning av utrustning till lasarettet. Härutöver fick en behållning på anslaget av ca 23 000 kr. tas i anspråk för utrustning. För budgetåret 1965/66 har under anslaget anvisats 2 410 000 kr., varav 810 000 kr. för fortsatt utrustningsanskaffning (prop. 1965: 1 bil. 7 s. 261, SU 5, rskr 5).

Av de medel, som blivit tillgängliga genom nämnda medelsanvisningar för utrustningsanskaffningen, nämligen sammanlagt 2 633 000 kr., har hittills disponerats 1 210 000 kr. i enlighet med följande sammanställning.

1. Anestesiavdelningen	72 000
2. Apoteket	70 000
3. Kliniskt fysiologiska centrallaboratoriet	74 000
4. Kliniskt kemiska centrallaboratoriet	466 000
5. Engångsanskaffning av inventarier och apparatutrustning.....	270 000
6. Snabbtelefoner m. m.	258 000

Summa kr. 1 210 000

Av för ändamålet anvisade medel kvarstår således odisponerat 1 423 000 kr.

Karolinska sjukhusets utrustningskommitté har den 22 mars 1965 överlämnat ett utrustningsförslag avseende serafimerlasarettets röntgenavdelning, vilket kostnadsberäknats till 1 461 000 kr. inklusive allmän varuskatt efter 6,4 %.

Över förslaget har nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande yttrat sig och därvid bl. a. anfört, att den ansåg det angeläget att den hårt slitna apparatur, som i betydande omfattning fanns på serafimerlasarettets röntgenavdelning, snarast byttes ut. Ersättningsanskaffningen borde dock bekostas från lasarettets omkostnadsanslag. Nämnden framhöll vidare, att

modern röntgenapparat ökar avdelningens kapacitet och minskar strålningsriskerna för patienter och personal. Sammanfattningsvis hade nämnden i sak ingenting att erinra mot utrustningsförslaget.

Förslag

I. *Direktionen för karolinska sjukhuset* föreslår efter samråd med *karolinska sjukhusets utrustningskommitté* att under förevarande anslag anvisas 418 000 kr. för bestridande av vissa kostnader för transport av möbler m. m.

II. *Karolinska sjukhusets utrustningskommitté* föreslår, att *dels* på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1965/66, *dels* för budgetåret 1966/67 under förevarande anslag anvisas sammanlagt 3 848 000 kr. till anskaffande av utrustning till serafimerlasarettet i enlighet med följande sammanställning.

1. Medicinska kliniken, etapp 2	140 000
2. Kirurgiska kliniken	2 100 000
3. Röntgenavdelningen	1 506 000
4. Hus H (f. d. neurokirurgibyggnaden)	348 000
5. Fotoavdelningen	9 000
6. Centralförrådet	23 000
7. Parkavdelningen	18 000
8. Kliniskt bakteriologiska centrallaboratoriet	205 000
9. Fysioterapiavdelningen	138 000
10. Konsultavdelningen	83 000
11. Djuravdelningen	169 000
12. Transportkostnader	62 000
13. Engångsanskaffning av inventarier och apparatutrustning	470 000
	5 271 000
<i>Avgår disponibla medel</i>	— 1 423 000
	Summa kr. 3 848 000

Kommittén har utrett återstående utrustningsbehov för lasarettet i samband med upprustningen. Resultatet härav redovisas i tio särskilda utrustningsförslag (punkterna 1 och 2 samt 4—11), vilka överlämnas till Kungl. Maj:t för prövning.

1. Kommittén har i tidigare överlämnat utrustningsförslag för medicinska kliniken anmält, att kompletterande utrustningsförslag sedermera skulle inges. Viss del av nu föreslagen utrustning skall inrymmas i redan färdigställda lokaler.

2. Viss för kirurgiska kliniken och röntgenavdelningen gemensam scintigrafi- och isotoputrustning, avsedd för thyreoideadiagnostik, har medtagits i utrustningsförslaget för kirurgiska kliniken till en sammanlagd kostnad av ca 159 000 kr. Om- och tillbyggnaden av kirurgiska klinikens olika lokaler — med undantag för polikliniklokalerna — beräknas vara avslutad före den 1 juli 1966. Med hänsyn härtill måste huvuddelen av utrustningsbehovet för kliniken tillgodoses under innevarande budgetår.

3. I tidigare överlämnat förslag till utrustning för röntgenavdelningen

har kommittén beräknat kostnaderna för utrustningen till 1 461 000 kr. inklusive allmän varuskatt efter 6,4 %. Med hänsyn till den höjning av allmänna varuskatten till 10 % som skett den 1 juli 1965 har kommittén räknat upp kostnaderna för utrustningen i motsvarande mån.

4. Förslaget rörande utrustning till hus H (f. d. neurokirurgbyggnaden) omfattar utrustning till arbetsterapiavdelning, patientbibliotek, administration, läkarexpeditioner, föreståndar- och kuratorsexpeditioner samt nya bostadsrum. Hus H är i det allra närmaste färdigställt. Med hänsyn härtill måste medel för hela utrustningsanskaffningen ställas till kommitténs förfogande snarast.

12. Kostnader för sådan transport av möbler m. m., som erfordras vid den pågående upprustningen av lasarettet, skall bestridas från förevarande anslag. Kungl. Maj:t har anbefallt direktionen för karolinska sjukhuset att i samråd med kommittén dels utreda hur nämnda transporter m. m. lämpligast bör ombesörjas, dels beräkna kostnaderna för desamma, dels ock inkomma med härav föranledda förslag. I skrivelse den 18 juni 1965 har direktionen redogjort för den utredning som verkstälts samt beräknat kostnaderna för transporter och anordnande av provisoriska lokaler till sammanlagt 480 000 kr., varav 171 000 kr. för budgetåret 1964/65, 247 000 kr. för budgetåret 1965/66 och 62 000 kr. för budgetåret 1966/67. Av beloppet avser 330 000 kr. transporter och 150 000 kr. anordnande av provisoriska lokaler. Direktionen har vidare hemställt att medel för bestridande av de för budgetåren 1964/65 och 1965/66 beräknade kostnaderna, sammanlagt 418 000 kr., måtte ställas till kommitténs förfogande. För att täcka de transportkostnader m. m., som beräknats för budgetåret 1966/67, hemställer kommittén att ett belopp av 62 000 kr. ställs till kommitténs disposition.

13. För sådan engångsanskaffning av inventarier och apparatutrustning, som inte omfattas av framförda förslag av 1962 års utredning om serafimerlasarettet, har följande belopp ställts till kommitténs disposition, nämligen för budgetåret 1964/65 330 000 kr. och för innevarande budgetår 270 000 kr. Från klinikchefer m. fl. har för här avsett ändamål inkommit uppgifter om utrustningsbehov till en sammanlagd kostnad av i runt tal 700 000 kr. En del av denna utrustning har tagits upp i de överlämnade utrustningsförslagen. Klinikchefernas anslagsframställningar i övrigt synes kommittén i och för sig välgrundade. Kommittén har dock ansett sig böra för nästa budgetår begränsa anslagsbehovet för ifrågavarande anskaffning till 470 000 kr. Kommittén förutsätter att huvuddelen av den utrustning till finmekanisk verkstad, för vilken 1962 års utredning om serafimerlasarettet beräknat 12 500 kr., skall kunna anskaffas inom ramen för anslaget. Utredning av den lämpliga utrustningsstandarden för denna verksamhet har av skilda orsaker ännu inte kunnat verkställas.

Utredningskommittén, som således nu slutfört utredningen av det totala utrustningsbehovet för serafimerlasarettet, belyser resultatet av utredningen ur kostnadssynpunkt i följande sammanställning.

	Kostnad enligt förslag av		Ökning el. minskning	Hittills till kommitténs disposition ställda medel
	Utredningen	Utrustnings- kommittén		
Med. klin., etapp 1	927 000	1 019 000	+ 92 000	1 019 000
Med. klin., etapp 2	—	140 000	+ 140 000	
Kir. klin.	413 000	2 100 000	+ 1 687 000	
Röntgenavd.	518 000	1 506 000	+ 998 000	
Anestesiavd.	67 000	138 000	+ 71 000	138 000
Klin. fys. centrallab.	379 000	459 000	+ 80 000	459 000
Klin. kem. centrallab.	692 000	866 000	+ 174 000	866 000
Klin. bakt. centrallab.	—	205 000	+ 205 000	
Fysioterapiavd.	64 000	138 000	+ 74 000	
Konsultavd.	24 000	83 000	+ 59 000	
Hus H	156 000	348 000	+ 192 000	
Apoteket	23 000	140 000	+ 117 000	70 000
Fotoavd.	4 000	9 000	+ 5 000	
Djuravd.	31 000	169 000	+ 138 000	
Centralförrådet	26 000	23 000	— 3 000	
Snabbtelefoner m. m.	—	258 000	+ 258 000	258 000
El. belysning	11 000	—	— 11 000	
Div. inredning	48 000	—	— 48 000	
Parkavd.	7 000	18 000	+ 11 000	
Överflyttningskostnader	—	1 480 000	+ 480 000	
Oförutsett	170 000	2—	— 170 000	
Summa kr.	3 560 000	8 099 000	+ 4 539 000	2 810 000

¹ Härav begärs 62 000 kr. av kommittén; återstoden har be-ärts av sjukhusdirektionen.

² Ett belopp för oförutsett (5 %) har tagits upp i resp. utrustningsförslag.

Yttranden

I. Arméförvaltningen anför bl. a. följande.

Chefen för den inom arméförvaltningen inrättade organisationsenheten för statsverkets flyttningar och transportverksamhet m. m., statsverkets transportkontor, har besett de lokaler, som berörs av sjukhusets ombyggnad, samt sökt beräkna de av ombyggnaden betingade kostnaderna för flyttningar av olika slag. Vidare har granskats det underlag, som legat till grund för framställningen såvitt avser transporter. Det är förenat med stora svårigheter att i förevarande fall exakt förutskicka uppkommande transportkostnader. Såvitt arméförvaltningen kan bedöma synes dock beräknade medel om tillhoppa 330 000 kr. icke vara för högt upptagna.

II. Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggnad erinrar om att 1962 års utredning beräknat kostnaderna för erforderlig utrustning i samband med en upprustning av serafimerlasarettet till i runt tal 3,5 milj. kr. Utrustningskommittén har i sina förslag angett kostnaderna för det totala utrustningsbehovet till 8 099 000 kr., vartill kommer kostnader för viss engångsanskaffning med 1 070 000 kr. Nämnden anför vidare bl. a. följande

— såvitt avser föreslagen utrustning för undervisning och forskning med instämmande från *utrustningsnämnden för universitet och högskolor*.

Förutsättningarna vid utrustningskommitténs beräkning har uppenbarligen varit helt andra än 1962 års utrednings. Byggnadsåtgärderna har blivit mer omfattande än som ursprungligen avsågs. Detta medför ökat nyutrustningsbehov. Vidare har den snabba medicinska och tekniska utvecklingen under de senaste åren inneburit, att betydligt ökade anspråk från klinikchefer och andra ansvariga läkare på ny och modern utrustning måst i rimlig omfattning beaktas. Därjämte har utrustningskommittén räknat med att ersättningsanskaffning av all nu omodern och försliten utrustning skall ske i samband med förevarande upprustning. Kostnaderna för denna anskaffning torde enligt nämndens uppskattning vara av storleksordningen 1,5 milj. kr. Ytterligare en i förhållande till utredningens förslag ny utgiftspost är kostnaderna för överflyttning av möbler m. m. samt för iordningställande av vissa provisoriska evakueringslokaler, vilka kostnader beräknats till 480 000 kr. Utöver vad sålunda framhållits måste beaktas den ökning av prisnivån och den varuskatteökning, som skett efter det att 1962 års utredning framlade sitt förslag. Sammanfattningsvis framhålls att utrustningskommittén vid uppgörandet av sitt förslag synes ha strävat efter att åstadkomma en utrustning av sådan standard, att serafimerlasarettet redan inom den nuvarande upprustningsperioden erhåller en utrustning, som i alla avseenden måste anses ligga i nivå med utrustningen vid övriga undervisningssjukhus.

Redovisningen av det samlade utrustningsbehovet upptar i huvudsak anskaffningar för den sjukvårdande verksamheten. Såvitt nämnden kunnat finna inskränker sig undervisningsutrustningen till möbler och optisk utrustning till en föreläsningssal i hus H för ca 8 000 kr. För den experimentalkirurgiska forskningen har upptagits utrustning för tillhoppa ca 80 000 kr. Av den för bakteriologiska centrallaboratoriet föreslagna utrustningen, kostnadsberäknad till 205 000 kr., torde drygt hälften kunna anses som forskningsutrustning. Vidare torde den utrustning, som upptagits för djuravdelningen för en beräknad kostnad av 169 000 kr., i sin helhet vara att betrakta som forskningsutrustning.

Nämnden finner föreslagen förstärkning av forskningsutrustningen starkt motiverad. Nämnden vitsordar vidare, att lasarettets sjukvårdsutrustning i många avseenden inte är tillfredsställande. Beträffande föreslagen ersättningsanskaffning, beräknad av nämnden till 1,5 milj. kr., framhålls att det ter sig naturligare att denna finansieras genom medel från lasarettets omkostnadsanslag under ett antal år. Nämnden förordar mot denna bakgrund att sammanlagt 6,5 milj. kr. anvisas för utrustningsanskaffningen, under förutsättning att medel av rimlig storlek anvisas årligen under lasarettets omkostnadsanslag för en successiv ersättning av förslitna och omoderna inventarier. En medelsanvisning av 6,5 milj. kr. anser nämnden väl motiverad med hänsyn till lasarettets nuvarande bristfälliga skick. Särskilt bör beaktas det angelägna i att skapa en från hygienisk samt arbets- och trivsel-synpunkt väsentligt bättre sjukhusmiljö för såväl patienter som personal. De allt större svårigheterna att få erforderlig sjukhuspersonal skärper be-

hovet av sådan modern utrustning, som kan verka i personalsparande riktning.

Departementschefen

Till grund för den beslutade upprustningen av serafimerlasarettet, vilken skall vara avslutad före den 1 juli 1967, ligger i huvudsak de förslag till om- och tillbyggnader samt upprustnings- och utrustningsåtgärder vid lasarettet, vilka framlagts av 1962 års utredning om serafimerlasarettet i dess betänkande den 20 december 1962. I betänkandet har föreslagits anskaffning av utrustning till ett värde av 3 560 000 kr.

Hittills har statsmakterna under förevarande reservationsanslag till utrustningsanskaffning anvisat sammanlagt 4 833 000 kr. Jag bortser därvid från de medel om 450 000 kr., som anvisats till viss inredning m. m. (prop. 1964: 190 s. 15, SU 200, rskr 385). 1 423 000 kr. kvarstår emellertid odisponerade.

Till utrustning vid lasarettet har således hittills använts 3 410 000 kr. I beloppet ingår utrustning till sjukhusapoteket för 70 000 kr. Vid prövningen av utrustningskommitténs förslag, omfattande utrustning till apoteket till ett värde av 140 000 kr., har Kungl. Maj:t nämligen funnit sig — med hänsyn bl. a. till att viss föreslagen utrustning avsåg ersättning av försliten apparatur — böra ställa endast 70 000 kr. till förfogande för ändamålet från förevarande reservationsanslag. Jag återkommer härtill. Utrustningskommittén har nu framlagt förslag rörande övrig erforderlig utrustning till en kostnad av totalt 5 271 000 kr. Härutöver har direktionen för karolinska sjukhuset begärt 418 000 kr. för vissa transportkostnader. Vid ett bifall till framlagda utrustningsförslag — och därvid jämväl förslaget rörande apoteksutrustning — skulle således utrustningsanskaffningen komma att totalt belöpa sig till 9 169 000 kr., varav 1 070 000 kr. för sådan engångsanskaffning av inventarier och apparaturutrustning, som inte omfattas av i betänkandet framförda förslag. Mellanskillnaden utgör 8 099 000 kr.

1962 års utrednings förslag om anskaffande av utrustning för 3 560 000 kr. får således jämföras med ett nu redovisat totalt utrustningsbehov av 8 099 000 kr. Till en del torde skillnaden mellan utrustningsförslagen förklaras av att viss apparatur blivit dyrare, bl. a. till följd av höjningen av den allmänna varuskatten, samt av att kostnader för administration, transport och installation inte medtagits vid utredningens kostnadsuppskattning. Såsom nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande framhållit har vidare den snabba medicinska och tekniska utvecklingen under de senaste åren medfört ökade anspråk på sjukhusutrustning. Slutligen syftar utrustningskommitténs förslag till att i betydande utsträckning ersätta omodern och försliten utrustning. Jag vill framhålla, att utrustningsstandarden vid lasarettets ännu icke upprustade delar är låg. I förslagen ingående kost-

nader för sådan ersättningsanskaffning har av nämnden uppskattats till totalt 1,5 milj. kr.

Vid min bedömning av utrustningskommitténs nu framlagda utrustningsförslag om sammanlagt 4 739 000 kr. — därvid har bortsetts från kostnader för engångsanskaffningar med 470 000 kr. och vissa transporter avseende lasarettet i dess helhet med 62 000 kr. eller tillsammans 532 000 kr. — har jag i likhet med nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande utgått ifrån att medel för ersättningsanskaffning av utrustning bör anvisas över lasarettets omkostnadsanslag. I förslagen ingående kostnad för ersättningsanskaffning, vilken kostnad inte bör bestridas av medel från förevarande reservationsanslag, uppskattar jag till i runt tal 1,4 milj. kr. Vid bestämningen av detta belopp har jag även tagit hänsyn till det kvarstående utrustningsbehovet för sjukhusapoteket. Av kommitténs förslag kvarstår således anskaffning av ny utrustning för drygt 3,3 milj. kr. att prövas i förevarande sammanhang.

Jag har vid min granskning funnit mig böra i stort sett godta dels kommitténs förslag i vad de avser nyanskaffning av utrustning till lasarettet såväl för sjukvårdens som för undervisningens och forskningens behov, dels direktionens uppskattning av vissa transportkostnader. Kostnaden för ett genomförande av dessa förslag utgör totalt drygt 3,8 milj. kr. Enär drygt 1,4 milj. kr. finns disponibelt på anslaget uppgår det ytterligare medelsbehovet för ändamålet till avrundat 2,4 milj. kr.

För sådan engångsanskaffning av inventarier och apparatutrustning, som inte omfattas av 1962 års utrednings förslag, bör kommittén i samråd med direktionen för karolinska sjukhuset få, utöver tidigare för ändamålet anvisade medel, disponera 200 000 kr. inberäknat administrationskostnader för tiden fram till den 1 juli 1967.

Sammanfattningsvis föreslår jag således att 2,6 milj. kr. anvisas för slutförande av utrustningsanskaffningen vid serafimerlasarettet. Det synes mig ändamålsenligt att denna medelsanvisning sker i ett sammanhang.

De kostnader för ersättningsanskaffning av utrustning vid lasarettet som uppkommer under budgetåret bör som nämnts betalas med medel från förslagsanslaget till serafimerlasarettets omkostnader. Detta anslag kan på grund härav, enligt vad jag nu beräknar, komma att belastas med ett 500 000 kr. högre belopp än som beräknats på riksstaten.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 2 600 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

[4] 7. Vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m. Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 31 milj. kr.

Mentalsjukvårdsberedningen hemställer, att kostnadsramarna för vissa byggnadsobjekt vid statens mentalsjukhus måtte underställas riksdagen för godkännande sedan på huvudhandlingar grundade kostnadsberäkningar numera utförts. Beredningen har baserat sina kostnadsberäkningar på kostnadsläget den 1 juli 1964 i likhet med vad som gäller beträffande de av innevarande års riksdag tidigare fastställda kostnadsramarna för byggnadsföretag i övrigt vid statens mentalsjukhus (prop. 1965: 33, SU 71, rskr 197).

De av mentalsjukvårdsberedningen föreslagna kostnadsramarna framgår av följande sammanställning.

1. Ulleråkers sjukhus i Uppsala:	
Väg till panncentral.....	300 000
2. Umedalens sjukhus vid Umeå:	
a) Upprustning av panncentral.....	1 600 000
b) Yttre avlopps- och dräneringsarbeten m. m.....	1 425 000

1. I den gällande investeringsplanen har för påbörjande under budgetåret 1965/66 upptagits vissa arbeten i syfte att åstadkomma lämpligt utlagd väg till panncentralen vid Ulleråkers sjukhus. Sedan huvudhandlingar numera färdigställtts beräknas kostnadsramen för ifrågavarande arbete till 300 000 kr.

2. a) Den av innevarande års riksdag godkända investeringsplanen för vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m. innefattar upprustning av panncentral vid Umedalens sjukhus. Sedan huvudhandlingar numera färdigställtts, beräknas kostnadsramen för ifrågavarande arbete till 1,6 milj. kr.

2. b) I den gällande investeringsplanen har för påbörjande under budgetåret 1965/66 upptagits vissa yttre avlopps- och dräneringsarbeten vid Umedalens sjukhus för att möjliggöra sjukhusets anslutning till det reningsverk, som är under uppförande på Ön i Umeälven samt för att åstadkomma ett rationellt dräneringssystem. Sedan huvudhandlingar numera färdigställtts beräknas kostnadsramen för dessa arbeten till 1 425 000 kr.

Departementschefen

I den av innevarande års riksdag godtagna investeringsplanen för vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m. har beträffande vissa arbeten någon kostnadsram inte kunnat fastställas eller i fråga om vissa ar-

beten angetts endast preliminärt. Med hänsyn till angelägenheten av att ifrågavarande arbeten kunde påbörjas i beräknad tid, upptogs för budgetåret 1965/66 medel härför i investeringsplanen. Det förutsattes, att kostnadsramarna för dessa arbeten skulle underställas 1965 års riksdag för godkännande vid riksdagens höstsession.

Sedan på huvudhandlingar grundade kostnadsberäkningar numera verkställtts beträffande nyssnämnda byggnadsprojekt, har mentalsjukvårdsberedningen framlagt förslag till komplettering av investeringsplanen med kostnadsramar för dessa arbeten.

De av beredningen framlagda förslagen avser tre byggnadsobjekt till en sammanlagd kostnad av ca 3,3 milj. kr. Härav avses för upprustning av panncentral vid Umedalens sjukhus vid Umeå 1,6 milj. kr., för yttre avlopps- och dräneringsarbeten vid samma sjukhus 1 425 000 kr. samt för anläggande av väg till panncentralen vid Ulleråkers sjukhus i Uppsala 300 000 kr.

Jag föreslår att kostnadsramarna för dessa arbeten fastställs i enlighet med beredningens förslag.

De nu framlagda förslagen till komplettering av investeringsplanen med vissa kostnadsramar medför inte något ökat anslagsbehov under budgetåret 1965/66, eftersom den beräknade medelförbrukningen för ifrågavarande objekt ingår i det för innevarande budgetår anvisade investeringsanslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig förordade kostnadsramarna för vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m.

[5] 11. **Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala.** Till ändamålet har för budgetåret 1965/66 anvisats ett investeringsanslag av 8,5 milj. kr.

Inledning

Pågående utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala grundar sig på en av 1958 års riksdag godkänd reviderad generalplan för sjukhuset (prop. 1958: B 1 bil. 33, SU B 40, rskr B 60). Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande har den 24 mars 1965 överlämnat förslag till översyn av generalplanen och till sjukhusets fortsatta utbyggnad. Ärendet är under remissbehandling. Chefen för socialdepartementet har emellertid i prop. 1965: 1 (bil. 7 s. 395, SU 5, rskr 5) vid sin anmälan av investeringsanslaget till utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala förklarat sig dela kommitténs uppfattning att den fortsatta utbyggnaden av sjukhuset skall ske söderut. I nyssnämnda proposition har intagits en preliminär översikt över förslaget till fortsatt utbyggnad av sjukhuset. Enligt detta skall ett nytt apotek vid sjukhuset tillkomma i den sista utbyggnadsetappen, vilken kan beräknas bli genomförd först i början av 1980-talet.

Den 30 juni 1965 överlämnade kommittén förslag till byggnadsprogram för en provisorisk utbyggnad av befintligt apotek vid akademiska sjukhuset i Uppsala. Kommittén anförde därvid bl. a.

Rumsytan för det befintliga, i gamla medicinkliniken inrymda apoteket är 240 m². I 1964 års generalplaneöversyn upptas en programyta för nytt apotek av 810 m². Kommittén har utrett hur apoteket övergångsvis skall tillförsäkras den utrymmesökning, som är oundgängligen erforderlig för att, i avvaktan på nytt apotek, svara mot redan inträdd och väntad ökning i verksamheten. Kommittén har därvid i samråd med sjukhusets direktion funnit, att den ur byggnadstekniska och driftsekonomiska synpunkter bästa lösningen är att en nybyggnad i ett plan kommer till stånd i anslutning till apoteket samt att befintliga lokaler disponeras om för att en rationell arbetsgång skall kunna erhållas. Lokalförbättringen måste enligt kommittén verkställas före hösten 1966. Den planerade utvidgningen ger apoteket en programyta av ca 450 m². Härigenom kan verksamhetens fortgående ökning tillgodoses för de närmaste åren samtidigt som möjligheter öppnas att uppta nya aktiviteter, såsom försäljning till allmänheten och en mer differentierad service till sjukhuset. För den mera långsiktiga verksamhetsökningen erfordras dock enligt kommittén ett ytterligare lokaltillskott i avvaktan på det nya apoteket. Detta behov blir dock möjligt att tillgodose genom att omkring år 1972 vissa lokaler friställs i samband med att centralkomplexets etapp 2 då kan tas i anspråk.

Kommittén framhöll vidare, att den farmaceutiska utbildningen nyligen behandlats av en särskild utredning, som avgett betänkandet »Farmaceutisk utbildning och forskning» (SOU 1964: 48). Vad utredningen allmänt uttalat beträffande krav på sjukhusapoteket vid den farmaceutiska fakultetens eventuella flyttning till Uppsala ansåg kommittén dock inte påverka det framlagda förslaget. Tillbyggnaden föreslås utföras som monteringsfärdigt trähus. Kostnaderna uppskattades av kommittén till 300 000 kr. för tillbyggnaden och 300 000 kr. för ombyggnaden.

Över kommitténs förslag avgavs yttranden av centrala sjukvårdsberedningen, byggnadsstyrelsen och medicinalstyrelsen. Beredningen framhöll därvid särskilt, att apoteket är i stort behov av utökade lokaler. Medicinalstyrelsen tillstyrkte med tvekan att föreslagen lokalförbättring vidtas som en provisorisk åtgärd i avvaktan på en utbyggnad, som bättre tillgodosåg såväl sjukhuset som den farmaceutiska undervisningen.

Med skrivelse den 27 augusti 1965 överlämnade kommittén kostnadsutredning jämte ritningar över den provisoriska utbyggnaden av apoteket.

Förslag

Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande föreslår, att på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1965/66 under förevarande anslag anvisas 120 000 kr., motsvarande statens andel i byggnadskostnaderna för tillbyggnad till apoteket vid akademiska sjukhuset. Samtidigt anmäler

kommittén att den ämnar begära ytterligare medel på senare tilläggsstat till samma budgetår för bestridande av statens andel i byggnadskostnaderna för ombyggnad av sagda apotek.

Framlagt förslag innebär i sin helhet, att i tillbyggnaden placeras svalg, officin med lager och utlämning till allmänheten samt uppehållsrum för allmänheten. I de ombyggda apotekslokalerna inryms bl. a. upp packnings- och lagerutrymmen, laboratorier, autoklavrum, bibliotek och kontor. Dessutom inreds i nuvarande källare omklädnadsrum och personalrum. Den framlagda tidsplanen innebär, att tillbyggnaden uppförs under tiden februari—juni 1966 samt att ombyggnadsarbetena i befintliga lokaler genomförs under maj—september 1966. Detta medför, att nybyggnaden kan användas för evakuering av erforderlig verksamhet från befintliga lokaler och att ombyggnadsarbetena kan genomföras under en tid på året, då apoteksverksamheten är något begränsad.

Enligt framlagd kostnadsutredning, som av byggnadskommittén betecknas såsom en slutgiltig kostnadsberäkning, kostar byggnadsföretaget i sin helhet 600 000 kr., varav 50 000 kr. för diverse resp. oförutsedda kostnader. Statens andel av denna totalkostnad skulle enligt gällande avtal bli 240 000 kr.

Departementschefen

I likhet med byggnadskommittén anser jag det angeläget, att apoteket vid akademiska sjukhuset i Uppsala inom en snar framtid erhåller utökade lokaler för att sjukhusapoteket härigenom skall få möjligheter att motsvara de krav, som den medicinska utvecklingen och den hastigt ökande verksamheten vid sjukhuset uppställer. Enligt kungörelsen den 28 juni 1963 (nr 440) angående läkemedelsförsörjningen vid sjukvårdsinrättningarna betjänar sjukhusapoteken inte bara patienter i sluten vård. Läkemedel får utlämnas således även till personal vid sjukhuset, hemgående patienter och patienter i öppen vård vid sjukhusinrättningen, under den allmänna förutsättningen att annat apotek inte finns i omedelbar närhet. För att en sådan verksamhet skall kunna upptas vid akademiska sjukhusets apotek behövs officin och uppehållsrum för allmänheten. I samband med sjukhusets allmänna utbyggnad växer apotekets arbetsuppgifter. Härutöver kan förutses en alltmer ökad medverkan från sjukhusapotekens sida i sjukvårdsverksamheten. Detta kommer särskilt att gälla undervisningssjukhusen. Slutligen vill jag i detta sammanhang erinra om att i prop. 1965: 141 till höstriktsdagen förslag framlagts om att den farmaceutiska utbildningen förläggs till Uppsala. Viss del av den i föreslagen utbildning ingående praktiska tjänstgöringen kommer sannolikt att behöva fullgöras på akademiska sjukhusets apotek. Allt detta ställer krav på utökade utrymmen. Härtill kommer — såsom centrala sjukvårdsberedningen också framhållit — att apoteket redan nu är i stort behov av utökade lokaler.

Nu framlagt förslag till utbyggnad av apoteket avser inte en slutgiltig

lösning av lokalfrågan för sjukhusapoteket, som f. n. utgör del av apotek i orten. Enligt 1964 års generalplaneöversyn beräknas ett nytt apotek tillkomma i början av 1980-talet. Byggnadskommittén bör vid den fortsatta utredningen angående nytt apotek vid akademiska sjukhuset beakta bl. a. vad föredragande departementschefen anfört i hithörande frågor i prop. 1962:184 s. 138 (SU 43, rskr 419) med förslag till läkemedelsförordning, m. m. Det nya sjukhusapoteket bör enligt min uppfattning vara ett fristående apotek, drivet av sjukhusets huvudman.

Föreliggande förslag innebär i huvudsak en utvidgning av nuvarande apoteksyta om ca 240 m² till ca 450 m² genom en tillbyggnad. Denna utbyggnad räcker enligt byggnadskommittén för apoteksverksamhetens behov under de närmaste åren. Kommittén räknar emellertid med att sjukhusapoteket skall få en ytterligare utökning av lokalerna i början av 1970-talet i samband med att utrymmen friställs under sjukhusets fortsatta utbyggnad. Enligt förslaget kan apoteket dock ligga kvar på sin nuvarande plats ända tills det nya apoteket står färdigbyggt.

I den nu föreslagna tillbyggnaden placeras en apoteksofficin med lager och utlämning till allmänheten samt ett svalrum. Till nuvarande apoteklokaler förläggs laboratorier, lagerutrymmen, kontor och bibliotek m. m. I källaren inreds personalrum. Tillbyggnaden utförs som monteringsfärdigt trähus. Kostnaden för företaget beräknas totalt till 600 000 kr. Statens andel härav utgör enligt gällande avtal 240 000 kr.

Jag har inte något att invända vare sig mot förslagets närmare utformning eller mot kostnadsberäkningen. Jag förordar alltså att byggnadsföretaget kommer till utförande. Byggnadsarbetena bör påbörjas snarast möjligt under innevarande budgetår. Om- och tillbyggnaden torde därvid kunna slutföras till hösten 1966. Erforderliga medel för byggnadsföretaget bör anvisas i ett sammanhang. Jag föreslår sålunda, att till ändamålet anvisas 240 000 kr. på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1965/66.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 240 000 kr.

Statens utlåningsfonder

[6] 2. Statens bosättningslånefond. Från fonden utlämnas bosättningslån till trolovade eller äkta makar samt till ensamstående föräldrar. Lånens maximibelopp har den 1 juli 1965 höjts till 5 000 kr.

För innevarande budgetår har anslaget uppförts med 15 milj. kr. Sedan låneverksamheten började har t. o. m. innevarande budgetår anvisats tillhoppa ca 86 milj. kr.

Fullmäktige i riksbanken har anfört, att antalet nytugivna lån successivt har ökat under de senaste fyra budgetåren, medan tidigare förelåg en fortgående nedgång i antalet nytugivna lån fr. o. m. budgetåret 1954/55. Ökningen har varit störst under budgetåret 1964/65. Antalet nya lån utgjorde då ca 9 000. Medelbeloppet för de nytugivna lånen har också ökat och uppgick under budgetåret 1964/65 till omkring 3 500 kr. Sedan låne-maximum höjts den 1 juli 1965 har de nytulämnade lånen medelbelopp ytterligare ökat. Nyutlåningen från fonden utgjorde under budgetåret 1964/65 sammanlagt ca 31,3 milj. kr. mot ca 24,9 milj. kr. under budgetåret 1963/64 och omkring 19,4 milj. kr. under budgetåret 1962/63.

Dessa förhållanden, jämte den omständigheten att av- och slutbetalningar inte tillnärmelsevis ökat i samma takt — de utgjorde omkring 17,4 milj. kr. under budgetåret 1964/65 mot omkring 15 resp. 14 milj. kr. under budgetåren 1963/64 och 1962/63 — har medfört att belastningen på fonden stigit avsevärt. Utlåningen från fonden uppgick sålunda vid utgången av budgetåret 1964/65 till ca 66,8 milj. kr. mot ca 52,9 milj. kr. vid budgetårets början, en ökning med nära 14 milj. kr. Från lånerörelsens början år 1938 och till utgången av budgetåret 1964/65 har efterskänkts eller avskrivits lån till ett sammanlagt belopp av ca 3,8 milj. kr., vilket innebär att den faktiska belastningen på fonden vid budgetårets utgång uppgick till i avrundat tal 70,6 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1964/65 återstod av till fonden anvisade investeringsanslag endast omkring 500 000 kr. För nytulåning under innevarande budgetår står till förfogande dels sistnämnda belopp, dels ett anvisat investeringsanslag på 15 milj. kr., och dels den summa som inflyter i amorteringar på utlämnade lån, uppskattningsvis 20 à 21 milj. kr. Detta innebär, att ca 36 milj. kr. skulle stå till förfogande för nytulåning under budgetåret 1965/66.

Om man för budgetåret 1965/66 utgår från ett medelbelopp av 4 200 kr. per lån och beräknar de nya lånen antal till 10 000 skulle 42 milj. kr. erfordras för nytulåningen under innevarande budgetår. Med den förut nämnda uppskattningen av medelstillgången under budgetåret skulle behövas ett tilläggsanslag på 6 milj. kr. för budgetåret 1965/66. För att hålla en viss marginal anser riksbanksfullmäktige det med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna lämpligt att det för budgetåret 1965/66 anvisas ett tilläggsanslag på 10 milj. kr.

Departementschefen

Bosättningslånen maximibelopp har höjts från 4 000 kr. till 5 000 kr. den 1 juli 1965. Som riksbanksfullmäktige anfört har detta redan medfört en fortsatt ökning av medelbeloppet för nytugivna lån. Antalet nya lån ökar också successivt. Med hänsyn härtill torde de tillgängliga medlen i fonden inte räcka till för att täcka det väntade lånebehovet under innevarande budgetår. Riksbanksfullmäktige har därför föreslagit att ytterligare

10 milj. kr. anvisas. Nämnade belopp bör uppföras på tilläggsstat för budgetåret 1965/66.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslånefond* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Anders Leion

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 5 november 1965.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Skoglund, anmäler härefter under kommunikationsdepartementets handläggning hörande ärenden angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Sjätte huvudtiteln

D. Sjöfart

Hamnar och farleder

[1] 16. Statliga farledsarbeten. På riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 125 000 kr. Reservationen vid ingången av budgetåret var 483 500 kr.

Sjöfartsstyrelsen föreslår i skrivelse den 9 mars 1965, att ett belopp av 1 250 000 kr. utöver vad som upplagits i riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisas under förevarande anslag.

Styrelsen anför, att Uddevallavarvet hemställt om förbättring av södra farleden till Uddevalla för att större fartyg än f. n. skall kunna gå i leden.

Varvet vill i princip ha ett djup av 14 m i farleden men kan f. n. acceptera att farledsuträtningar göres för 12 m djup.

Av en till skrivelsen fogad promemoria upprättad inom styrelsens byggnadsbyrå framgår, att södra farleden till Uddevalla sedan år 1960 kan användas som dagled för fartyg med 13 m djupgående, dvs. fartyg om ca 65 000 ton dödvikt. I farleden finns emellertid två särskilt för större fartyg riskabla passager, nämligen dels södra delen av Svanesund och dels sundet mellan Källön och Lilla Brattön syd om Tjörnbron. För att förbättra farleden bör ett 9,9 m grund i Svanesund sprängas och muddras så att 12 m ramfritt djup erhålles. Vidare bör landgrundningen utanför Källöns sydvästra del muddras till samma djup. De föreslagna åtgärderna gör det möjligt att framföra barlastade fartyg om 100 000 ton dödvikt i farleden. Kostnaderna för arbetena i Svanesund beräknas till 650 000 kr. och vid Källön till 475 000 kr. För att förbilliga en framtida fördjupning till 14 m bör sprängningsarbetena redan nu utföras till detta djup. Merkostnaden härför uppgår till 125 000 kr.

Sjöfartsstyrelsen anser, att de föreslagna arbetena ligger inom statens intresseområde. Styrelsen menar vidare, att arbetena från sysselsättnings- och lokaliseringssynpunkter har sådant värde att de bör genomföras så snart som möjligt. Med hänsyn till kostnaderna och andra önskemål har styrelsen stannat för det mindre alternativet jämte sprängningsarbeten för 14 m djup. Kostnaderna härför beräknas till 1,25 milj. kr. Kostnaden för det större alternativet uppskattas till minst 4 milj. kr.

För budgetåret 1965/66 kan ca 565 000 kr. av anslaget till statliga farledsarbeten disponeras för nya företag men detta belopp erfordras för att tillgodose andra delar inom styrelsens verksamhetsområde.

Departementschefen

Sjöfartsstyrelsen har föreslagit att den södra farleden till Uddevalla rätas ut vid Svanesund och Källön. Den nya sträckningen på farleden skall utföras med 12 m djup. Erforderliga sprängningsarbeten skall emellertid redan nu utföras med tanke på en framtida fördjupning till 14 m. Kostnaderna för de föreslagna arbetena beräknas till 1,25 milj. kr.

Jag har inte något att erinra mot att ifrågakvarande arbeten utföres i den omfattning sjöfartsstyrelsen föreslagit. Jag vill samtidigt erinra om att förbättringen av farleden vid Källön även kommer sjöfarten på Stenungsund tillgodo. Kostnaderna kan såsom sjöfartsstyrelsen funnit uppskattas till 1,25 milj. kr. De på anslaget tillgängliga medlen erfordras för andra ändamål. Då det är angeläget att arbetena påbörjas snarast bör därför medel ställas till förfogande på tilläggsstat för innevarande budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statliga farledsarbeten* på tilläggsstat I till riksdagen för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 1 250 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens affärsverksfonder

B. Televerket

[2] 1. **Förvärv av andel i jordstation för teletrafik via satelliter.** *Telestyrelsen* har i skrivelse den 23 september 1965 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte godkänna förslag till överenskommelse mellan styrelsen och den brittiska post- och teleförvaltningen om svenskt förvärv av andel i en brittisk jordstation för teletrafik via satelliter.

Telestyrelsen erinrar om att i september 1964 i Washington från svensk sida undertecknats dels — under förbehåll för riksdagens godkännande — en internationell överenskommelse rörande provisoriska arrangemang för ett världsomspännande kommersiellt telesatellitssystem, dels en till denna huvudöverenskommelse anslutande särskild överenskommelse. På förslag av Kungl. Maj:t (prop. 1964:182, SU 185, rskr 361) har huvudöverenskommelsen sedermera godkänts av 1964 års riksdag. — Genom angivna båda överenskommelser regleras samarbetet i fråga om själva det till rymdsektorn knutna telesatellitssystemet, medan däremot frågan om anordnande av jordstationer faller utanför.

Användningen av telesatelliter blir under åren 1965 och 1966 aktuell endast för trafik mellan Europa och Amerika. För trafiken erforderliga jordstationer kommer för Europas del att upprättas på fyra platser belägna i resp. Frankrike (Pleumeur Bodou), Italien (Fucino), Storbritannien (Goonhilly Downs) och Västtyskland (Raisting). Med hänsyn bl. a. till att det för en stations lönsamhet krävs en omfattande trafikutväxling, kan det för Sverige icke inom överskådlig tid bli fråga om att ha en egen jordstation. I stället får en lösning sökas innebärande att erforderlig kapacitet disponeras i någon av de angivna stationerna.

Inom ramen för Europeiska post- och telesammanslutningen (CEPT) har under medverkan av bl. a. de skandinaviska ländernas teleförvaltningar närmare övervägts de ekonomiska betingelserna för gemensamt utnyttjande av jordstation. Som resultat av dessa överväganden har fastslagits, att två former kan tillämpas för ett stationsägande lands upplåtande av kapacitet till annat land. Sålunda kan upplåtande ske antingen genom ett hyresarrangemang, därvid hyra erläggs per ianspråktagen förbindelse, eller genom att ett utnyttjande land av ägaren till stationen förvärvar en i procent uttryckt andel av dennas kapacitet. Med något enstaka undantag har de olika ifrågakommande ländernas teleförvaltningar funnit hyresarrange-

manget vara ett sämre alternativ och anmält sig för förvärv av andelar i en eller flera av de angivna jordstationerna.

Även de svenska, danska och norska teleförvaltningarna har vid sina överväganden funnit arrangemanget med andelsförvärv från olika synpunkter vara att föredraga. Vid valet mellan de aktuella jordstationerna har den brittiska i Goonhilly Downs bedömts i såväl trafik- som ekonomiskt hänseende vara den för de skandinaviska länderna lämpligaste. Med angivna utgångspunkter har vid förhandlingar mellan den brittiska post- och teleförvaltningen å ena sidan samt de svenska, danska och norska teleförvaltningarna å andra sidan enighet nåtts om villkoren för deltagande i driften av den brittiska jordstationen. Enligt föreliggande förslag till överenskommelse förvärvar de tre skandinaviska förvaltningarna gemensamt en andel motsvarande 15 procent av stationens kapacitet, därvid — utifrån beräkningar av resp. länders interkontinentala trafik — 7 procent förutsatts tillkomma Sverige, 4 procent Danmark och 4 procent Norge. Eftersom förvärvet icke avser ett visst antal förbindelser utan en viss andel i stationens kapacitet, ökar engagemangets lönsamhet med dennas successiva tillväxt. I det trafikskede, som inletts genom uppsändandet av Atlant-satelliten Early Bird, är kapaciteten till att börja med 56 förbindelser för att något senare möjligen stiga till 64. Genom den fortsatta utbyggnaden av telesatellitssystemet kan emellertid antalet förbindelser på sikt förväntas öka väsentligt.

Stationen har ett beräknat anläggningsvärde i utgångsläget om 3,2 milj. £. Med en andel av 7 procent för Sverige innebär detta krav på en svensk insats om ca 3,3 milj. kr., vilket belopp förfaller till betalning innevarande budgetår. Härtill kommer deltagande i driftkostnader ävensom i planerade nyinvesteringar. I senare fallet har andelsägaren — bortsett från vissa redan nu aktuella och från driftsynpunkt nödvändiga investeringar — jämlikt bestämmelser i avtalet möjlighet att begränsa sin medverkan eller helt avstå från sådan. De nyssnämnda, redan nu planerade investeringarna föranleder en svensk insats om ca 1,5 milj. kr. innevarande budgetår och ytterligare ca 1,7 milj. kr. 1966/67. Sålunda aktualiseras för Sveriges del en kapitalinsats om tillhopa ungefär $(3,3 + 1,5 =)$ 4,8 milj. kr. under innevarande budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer telestyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte dels godkänna ifrågavarande förslag till överenskommelse, dels bemyndiga styrelsen att för angivna andelsinsatser budgetåret 1965/66 ta i anspråk ett belopp av 4,8 milj. kr. av investeringsanslaget Teleanläggningar m. m.

Departementschefen

I anslutning till den nu inledda telesatellittrafiken över Atlanten har fyra jordstationer upprättats i Europa, av vilka en är belägen i Goonhilly

Downs i Storbritannien. Ett avtal om skandinaviskt utnyttjande av denna är att se som ett naturligt led i vårt eget lands liksom Danmarks och Norges medverkan i arbetet på utveckling av telekommunikationer via satelliter. Att man stannat just för den brittiska stationen och att uppgörelsen fått den formen att andel förvärvats i stationens kapacitet har betingats av trafikmässiga och ekonomiska överväganden. För egen del har jag icke funnit anledning till erinran mot den lösning som valts eller mot storleken av den ekonomiska insats som i sammanhanget krävs för svenskt vidkommande. I enlighet härmed tillstyrker jag, att ett belopp av 4,8 milj. kr. tas i anspråk under innevarande budgetår för förvärv av andel i stationen och för deltagande i vissa planerade investeringar i anslutning till denna. Beloppet bör belasta investeringsanslaget Teleanläggningar m. m. Det synes mig icke erforderligt att i anledning härav hos riksdagen begära någon ökning av detta anslag. Däremot torde den för televerket tidigare fastställda investeringsramen böra vidgas med det angivna beloppet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t godkänna överenskommelsen om förvärv av andel i den brittiska jordstationen för teletrafik via satelliter.

Statens allmänna fastighetsfond

[3] 13 a. Förvärv av viss tomt inom Djurgårdsstaden i Stockholm. Genom avtal den 12 mars 1917 mellan kronan och Stockholms stad överlät staden bl. a. på kronan staden tillkommande förköpsrätt till vissa amiralitetskrigsmanskassan förut tillhöriga tomter i Djurgårdsstaden, däribland tomten nr 2 i kvarteret Kyrkogården, numera kvarteret Krigsmanskassan. I Stockholms stadsfullmäktiges handlingar, bihang nr 61, för år 1885 anges, att »denna rätt grundar sig på det i uplåtelsebrefven intagna vilkor, att, om tomterna eller derå befintlig åbyggnad framdeles skulle gå till försäljning, de samma skola hembjudas kassan, som har företrädesrätt till inlösen emot en lika summa, som andra derför bjuda.»

I en till finansdepartementet den 10 juni 1964 inkommen skrift gjorde ägarna till tomten nr 2 — med förmälan att de avsåg att upptaga förhandlingar om försäljning av tomten — förfrågan, huruvida kronan önskade vidhålla sin rätt till inlösen av tomten.

Byggnadsstyrelsen framhöll i yttrande över framställningen, att tomten helt omsluts av kronan tillhöriga fastigheter och ligger inom ett område, vilket åtnjuter särskilt skydd som byggnadsminnesmärke. Fastigheten borde förvärvas av kronan för att införlivas med detta område. Styrelsen tillstyrkte därför — efter samråd med *riksantikvarieämbetet* — att fastigheten inlöstes av kronan. *Kammarkollegiet* föreslog i sitt utlåtande

de, att byggnadsstyrelsen skulle erhålla uppdrag att förhandla med ägarerna om försäljning av tomten till kronan.

Ägarna meddelade därefter, att de träffat preliminär uppgörelse om försäljning av tomten till Aktiebolaget Gröna Lunds Tivoli för en köpeskilling av 200 000 kr.

Genom beslut den 11 februari 1965 uppdrog Kungl. Maj:t — som förklarade Sig ämna utnyttja kronan tillkommande förköpsrätt till tomten — åt byggnadsstyrelsen att förhandla med dess nuvarande ägare om försäljning av tomten till kronan.

I skrivelse den 28 september 1965 har *byggnadsstyrelsen* för Kungl. Maj:ts prövning överlämnat ett mellan styrelsen och ägarna i september 1965 under förbehåll för Kungl. Maj:ts godkännande träffat avtal, enligt vilket kronan förvärvar nämnda tomt för en köpeskilling av 200 000 kr., som skall erläggas kontant på tillträdesdagen, nämligen första dagen i månaden näst efter den då Kungl. Maj:ts godkännande av köpeavtalet föreligger.

Fastigheten, vars areal är 590 m², arrenderas sedan länge av Aktiebolaget Gröna Lunds Tivoli och ingår som en del av tivoliområdet. Enligt arrendeavtalet har ägarna förbundit sig att innan försäljning av fastigheten sker hembjuda denna till bolaget. De nuvarande ägarna har uppsagt arrendekontraktet från och med den 1 oktober 1965, och i avvaktan på kronans tillträde har ett tillfälligt avtal mellan parterna träffats att gälla efter nyssnämnda datum. Nuvarande arrendebelopp är 3 500 kr. för år. Fastigheten förutsätts även efter kronans förvärv kunna disponeras av bolaget i avvaktan på den etappvis bedrivna saneringen av Djurgårdsstaden som byggnadsstyrelsen handhar. Det årliga arrendets grundbelopp avses höjas med preliminärt avtalade 11 000 kr. Underhållet av byggnader skall åligga bolaget i enlighet med byggnadsstyrelsens föreskrifter.

Byggnadsstyrelsen har hemställt, att Kungl. Maj:t måtte dels godkänna sagda avtal, dels anvisa ett belopp av 201 000 kr. till täckande av köpeskillingen och med köpet förenade övriga kostnader.

Departementschefen

Det ingångna avtalet är att se som ett led i strävandena att inom Djurgårdsstaden bevara en kulturhistoriskt värdefull, äldre bostadsmiljö. Då köpeskillingen synes skälig, föreslår jag att medel anvisas för förvärvet. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvärv av viss tomt inom Djurgårdsstaden i Stockholm* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 201 000 kr.

[4] 17 a. Förvärv av viss fastighet inom stadsdelen Lilla Essingen i Stockholm. *Byggnadsstyrelsen* har med skrivelse den 27 juli 1965 för Kungl.

Maj:ts prövning överlämnat ett mellan styrelsen och Aktiebolaget Bahco den 24 juni och den 27 juli 1965 träffat avtal, enligt vilket kronan av bolaget förvärvar tomten nr 1 i kvarteret Primus inom stadsdelen Lilla Essingen i Stockholm.

Förvärvet av angivna fastighet är enligt byggnadsstyrelsen att se som ett led i styrelsens strävanden att täcka statens behov av centralt belägna arbetslokaler i stockholmsområdet. Köpeskillingen för fastigheten är enligt avtalet 25 milj. kr. Den skall erläggas kontant på tillträdesdagen, vilken bestämts till den 1 december 1965 under förutsättning att Kungl. Maj:ts godkännande då föreligger. Om så inte är fallet, förskjuts tillträdesdagen till den första dagen i månaden näst efter den då godkännande skett. Dock gäller att om godkännande inte föreligger senast den 1 juli 1966, äger bolaget häva avtalet. — I samband med försäljningen av fastigheten har bolaget tillförsäkrat sig hyresrätten till densamma under tiden från köparens tillträdesdag till den 31 december 1966. Bolaget skall enligt avtalet utge ersättning härför med 2 milj. kr., vilket belopp erlägges i förskott på tillträdesdagen i den formen att det avräknas från den då till betalning förfallande köpeskillingen. Hyresbeloppet gäller under förutsättning att köparens tillträdesdag blir den 1 december 1965. Framflyttas denna, skall beloppet i motsvarande mån jämkas. Hyrestiden kan på begäran av bolaget under vissa betingelser utsträckas, dock längst till den 30 september 1967.

I fråga om fastigheten anför byggnadsstyrelsen i sin skrivelse att tomten har en areal av drygt 23 500 m² och är belägen på nordvästra delen av Lilla Essingen, där den avgränsas av Mälaren i norr och väster samt av Dagnyvägen i söder och Luxgatan i öster. Byggnaden på tomten är uppförd under åren 1961 och 1962 samt består av en lagerdel i tre plan och en kontorsdel i sju plan jämte entréplan. Lagerutrymmena inklusive vissa garage-lokaler har en yta av ca 7 700 m² och kontorslokalerna en lägenhetsyta av ca 6 300 m². Styrelsen konstaterar, att gällande stadsplan medger en utbyggnad motsvarande ungefär en fördubbling av nuvarande kontors- och lagerutrymmen. Med hänsyn till statens behov av framför allt administrationslokaler bör enligt styrelsen möjlighet prövas att få den i stadsplanen för lagerlokaler förutsatta utbyggnadsrätten ändrad till att avse kontorsutrymmen.

Under åberopande av det anförda hemställer byggnadsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte dels godkänna det ingångna avtalet, dels föreslå riksdagen att anvisa 23 milj. kr. för erläggande av köpeskillingen för fastigheten.

Departementschefen

Det nu träffade avtalet mellan byggnadsstyrelsen och Aktiebolaget Bahco om överlåtelse till kronan av en bolaget tillhörig fastighet inom stadsdelen Lilla Essingen i Stockholm är att se som ett led i strävandena att ge

nom lämpliga fastighetsförvärv direkt eller indirekt tillgodose den statliga förvaltningens behov av lokaler. Från denna synpunkt framstår ifrågavarande förvärv med hänsyn såväl till fastighetens läge som de erhållna lokalutrymmena såsom väl motiverat. Då även köpeskillingen får anses vara rimlig, är jag beredd tillstyrka, att medel anvisas för genomförande av köpet.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvärv av viss fastighet inom stadsdelen Lilla Essingen i Stockholm* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett investeringsanslag av 23 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Bo Holmquist

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 5 november 1965.

N ä r v a r a n d e:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler härefter under finansdepartementets handläggning hörande ärende angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 samt anför.

DRIFTBUDGETEN

Sjunde huvudtiteln

F. Diverse

[1] 8. **Kampanj för lönsparande.** För ungdom har ett med statsmedel understött lönsparande förekommit sedan år 1950. I början av år 1962 tillkom det allmänna lönsparandet som en påbyggnad av ungdomens lönsparande. Lönsparandet sker hos sparinstitut (affärsbanker, sparbanker, postbanken, centralkassor för jordbrukskredit, Kooperativa förbundets sparkassa och H.S.B.). Beträffande båda sparformerna anvisar riksdagen under fjortonde huvudtiteln medel till årliga utlottningar av vinster bland de lönsparare som uppfyller vissa angivna minimikrav i fråga om lönsparandet. Vinstutlottningarna ombesörjes av riksgäldskontoret och sker särskilt för vardera sparformen.

För att stimulera ungdomens lönsparande anvisade riksdagen för budgetåren 1950/51 och 1957/58 särskilda anslag till en propagandakampanj. Till motsvarande kampanj för det allmänna lönsparandet har riksdagen på till-

läggsstat till riksstaten för budgetåren 1961/62 och 1962/63 anvisat reservationsanslag av 600 000 kr. resp. 300 000 kr. Därefter har riksdagen för en centralt bedriven kampanj avseende båda formerna av lönsparande på tilläggsstat till riksstaten för budgetåren 1963/64 och 1964/65 anvisat reservationsanslag av 800 000 kr. resp. 500 000 kr. Ledningen för den centralt bedrivna kampanjen handhas av en kommitté, vari ingår representanter för statsmakterna, arbetsmarknadens parter och sparinstitutet.

Ungdomens lönsparande har under de senaste åren stadigt ökat i omfattning. Den vid slutet av år 1964 inestående behållningen uppgick till 224 milj. kr. Detta innebar en ökning från föregående år med 10 milj. kr. Antalet anslutna lönsparare ökade under år 1964 med ca 6 000, medan motsvarande ökning under år 1963 var endast ca 250. Sammanlagt utgjorde antalet anslutna till ungdomens lönsparande vid slutet av år 1964 ca 172 000. Behållningen per lönsparare uppgick till i genomsnitt 1 300 kr.

Det allmänna lönsparandet har under åren 1962—1964 fått en god avslutning. Vid slutet av år 1964 uppgick antalet anslutna lönsparare till ca 463 000. Detta innebar en ökning från föregående år med ca 27 000. Den inestående behållningen uppgick vid samma tidpunkt till 889 milj. kr., en ökning från föregående år med 159 milj. kr. Behållningen motsvarade i genomsnitt ca 1 900 kr. per lönsparare.

Kommittén för allmänna lönsparandet erinrar om att syftet med spar-kampanjerna varit att åstadkomma en allmän propaganda för lönsparande till stöd för den propaganda som de enskilda sparinstitutet bedriver vart för sig eller organisationsvis. De centrala kampanjerna har skett genom annonsering i tidningar och tidskrifter, genom affischer och liknande reklamaterial samt genom centralt bedriven upplysningsverksamhet. 1965 ars kampanj har varit koncentrerad till våren och har omfattat såväl det allmänna lönsparandet som ungdomens lönsparande.

Kommittén har under året gjort en undersökning för att utröna behovet av fortsatt finansiellt stöd från det allmännas sida till propagandaåtgärder för lönsparandet. Undersökningen har visat värdet av denna sparform som ett medel att aktivera hushållens sparande. Spararna har allmänt varit av den uppfattningen att deras sparande skulle ha varit lägre om de inte varit med i lönsparandet. Undersökningen har vidare visat att kampanjerna i all väsentligt varit riktigt avpassade och inriktade. De hittills bedrivna propagandakampanjerna har gett sådana resultat i fråga om sparandet, att en fortsatt propagandaverksamhet är motiverad. Vid beräkningen av de medel, som behövs för en upplysningskampanj under år 1966, har en avvägning gjorts mellan önskvärdheten av en inte alltför kostnadskrävande kampanj och kampanjens effektivitet. För att öka antalet lönsparare, som nu uppgår till ca 635 000, behövs en för varje år ökad nyrekrytering med hänsyn till den stora avgången, framför allt den regelmässiga avgången från ungdomens

lönsparande. Kommittén anser att ett belopp av 800 000 kr. behövs för 1966 års kampanj. Denna skall omfatta såväl ungdomens lönsparande som det allmänna lönsparandet.

Kommittén, som började sin verksamhet år 1961, har haft till uppgift att dra upp riktlinjerna för det allmänna lönsparandet, att introducera denna sparform och att leda propagandakampanjer för denna. De två förstnämnda uppgifterna är nu i det närmaste slutförda. Tidpunkten synes därför enligt kommittén vara lämplig att överföra och mera fast knyta kommitténs övriga arbetsuppgifter till något statligt organ. Kommittén anser att riksgäldskontoret närmast bör komma i fråga för denna uppgift. Planläggningen och genomförandet av kampanjerna torde härvid lämpligast handhas av en av fullmäktige i riksgäldskontoret utsedd kommitté med representanter från affärsbanker, sparbanker, postbanken, riksgäldskontoret, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer m. fl.

I detta sammanhang torde få anmälas två framställningar om ändring av reglerna för lönsparandet.

Enligt gällande föreskrifter för ungdomens lönsparande skall sparandet anordnas genom en trepartsöverenskommelse mellan arbetsgivare, löntagare och sparinstitut om sparande genom löneavdrag. Endast vid företag, som har högst fem anställda, kan sparande anordnas genom överenskommelse mellan löntagare och sparinstitut om direkta, regelbundna insättningar. *Svenska bankföreningen* har föreslagit att bestämmelserna om ungdomens lönsparande ändras så att lönsparande genom överenskommelse mellan enbart löntagare och bank blir generellt tillåtet. De gällande bestämmelserna verkar enligt föreningen hämmande på affärsbankernas ackquisition för lönsparandet. Många ungdomar vill inte binda sig för tvånget av ett löneavdrag av minst 10 % på bruttolönen. De skulle däremot vara beredda att månatligen avstå så mycket som reglementsenligt krävs vid lönsparande genom egna insättningar i bank.

Yttranden över framställningen har efter remiss avgetts av fullmäktige i riksgäldskontoret och kommittén för allmänna lönsparandet. *Fullmäktige i riksgäldskontoret* anför, att en så radikal förändring beträffande ungdomens lönsparande som föreslås av bankföreningen skulle rycka undan den viktigaste grundvalen för detta lönsparande. Det synes sannolikt, att de föreslagna åtgärderna skulle få en menlig inverkan på sparandets omfattning. Den fasthet i lönsparandets organisation, som ligger i huvudregeln om avdrag på lönen, skulle luckras upp till men för hela sparformen. Att sparavtal direkt mellan sparare och bank skulle bli jämställt med nu gällande huvudregel skulle dessutom kunna tänkas få den effekten att många arbetsgivare inte längre skulle känna sig bundna av den rekommendation om medverkan vid ungdomens lönsparande, som arbetsgivareföreningen vid lönsparandets start lämnade sina medlemmar. Man kan befara att vid åtskilliga företag

lönsparatet i sin nuvarande form skulle komma att upphöra och de anställda ungdomarna lämnas att själva anordna sitt sparande utan den fasthet som följer med de automatiska löneavdragen. Fullmäktige anser sig sålunda inte kunna biträda bankföreningens förslag. *Kommittén för allmänna lönsparatet* föreslår, att de gällande reglerna för lönsparatet utreds närmare.

Svenska livförsäkringsbolags förening har föreslagit, att betalning av livförsäkringspremie till försäkringsbolag jämföras med insättning på lönsparkonto i bank. Lönsparatet i bank och försäkringsbolag borde vidare samordnas så att kvalifikationskraven för lönsparatet anses uppfyllda om sparkontoinsettningar och erlagda försäkringspremier tillsammans uppgår till stipulerade minimibelopp.

Yttranden över framställningen har efter remiss avgetts av försäkringsinspektionen, fullmäktige i riksgäldskontoret och kommittén för allmänna lönsparatet. *Försäkringsinspektionen* förutsätter att framställningen närmast avser sådana individuella kapitalförsäkringar för dödsfall, som är förknippade med återköpsrätt. Inspektionen har därvid, från de synpunkter som inspektionen har att beakta, inte funnit någon anledning till erinran i själva huvudfrågan. En förutsättning är dock enligt inspektionen att systemet i praktiken kan utformas så, att hanteringskostnaderna inte blir oproportionerligt stora för arbetsgivarna och försäkringskollektiven. Inspektionen anser vidare att hela livförsäkringspremien inte är att jämföras med insättning på lönsparkonto i bank. Endast sparpremieandelen bör sålunda tillgodoräknas vid bedömningen av sparprestationen under året. Inspektionen framhåller, att dessa frågor bör utredas närmare. *Fullmäktige i riksgäldskontoret* förklarar sig inte kunna biträda ifrågasatt framställning. En samordning av livförsäkringslönsparatet med lönsparatet skulle enligt fullmäktige ge upphov till svårbemästrade administrativa problem. Fullmäktige ifrågasätter dessutom om antalet personer som årligen betalar en livpremie, vars sparandel motsvarar lönsparatets minimibelopp, är så stort att man i sparfrämjande syfte skulle nå några betydande resultat av ett inordnande av livförsäkringslönsparatet i det allmänna lönsparatet. *Kommittén för allmänna lönsparatet* föreslår med anledning av de båda nu aktuella framställningarna, att en särskild kommitté tillsätts för att genomarbeta de nuvarande reglerna för lönsparatet och inkomma med förslag om eventuella ändringar.

Departementschefen

Det är enligt min mening av stor vikt att det personliga sparandet stimuleras. En åtgärd i sådant syfte är främjandet av lönsparatet. Såsom framgått av den tidigare lämnade redogörelsen har kommittén för allmänna lönsparatet gjort en utredning om bl. a. effekten av den hittillsvarande propa-

gandaverksamheten för denna sparform. Utredningen har visat att verksamheten gett ett gott resultat. Jag finner det därför angeläget, att lönsparandet även under nästa år kan stödjas genom en centralt ledd propagandakampanj. Kostnaderna för denna bör dock enligt min uppfattning kunna begränsas något i förhållande till kommitténs förslag. Jag föreslår därför att 650 000 kr. anvisas för ifrågavarande ändamål. Härvid har jag förutsatt att de medel, som kan komma att kvarstå från årets kampanj, kan disponeras även för nästa års verksamhet.

Om det nu ifrågavarande beloppet anvisas av riksdagen, kommer sammanlagt 2 850 000 kr. att under de senaste fem åren ha ställts till förfogande av statsmedel för propagandakampanjer för lönsparandet. Därigenom bör en god grund ha lagts för denna sparform. De uppgifter, som åvilat kommittén för allmänna lönsparandet, kan därmed anses i huvudsak slutförda. I likhet med kommittén finner jag det därför naturligt att ansvaret för eventuella kampanjer för lönsparandet i fortsättningen överflyttas på fullmäktige i riksgäldskontoret.

Vad beträffar framställningarna från Svenska bankföreningen och Svenska livförsäkringsbolags förening har vissa betänkligheter framförts i remissyttrandena mot de framlagda förslagen. Behovet av ytterligare utredning av de berörda frågorna har därvid understrukits. Jag är därför inte beredd att nu förorda någon ändring av reglerna för lönsparandet. Jag räknar med att fullmäktige i riksgäldskontoret i samband med sina årliga framställningar om medel för vinstutlottning tar upp frågan om de eventuella ändringar av reglerna för lönsparandet som framdeles kan visa sig påkallade.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kampanj för lönsparande* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 650 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Bo Josephson

ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i
statsrådet på Stockholms slott den 5 november 1965.*

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Edenman, anmäler här-
efter under ecklesiastikdepartementets handläggning hörande ärenden an-
gående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 och
anför.

DRIFTBUDGETEN

Åttonde huvudtiteln

B. Allmänna kultur- och bildningsändamål

[1] 14. **Bidrag till särskilda kulturella ändamål.** Ur det under denna rubrik på riksstaten uppförda reservationsanslaget, det s. k. kulturmedelsanslaget, utgår numera bl. a. det statliga stödet till de *sex större yrkesorkestrarna* i landet. Som förutsättning för bidrag till dessa föreskrivs med visst undantag att från kommun eller annorledes bidrag skall utgå med samma eller större belopp. Det statliga bidraget är konstruerat som ett förlusttäckningsbidrag och dess storlek är därför beroende av förhållandet mellan kostnads- och intäktsutvecklingen. Det påverkas med andra ord av en rad ovissa och svårberäknliga faktorer.

Bidrag till ifrågavarande orkestrar för spelåret 1964/65 anvisades i slutet av juni 1964 ur det för motsvarande budgetår anvisade anslaget. Det var vid denna tidpunkt inte möjligt att helt överblicka orkestrarnas behov av

förlusttäckningsbidrag för spelåret och det har därför förutsatts, att efter årets slut ytterligare bidrag skulle utgå i den mån omständigheter, som orkesterföretagen inte själva kunnat bestämma över, medfört icke förutsedda kostnadsökningar eller ändrade intäktsförutsättningar. Detta system med tilläggsbidrag anvisade i efterhand är detsamma som tillämpades, då orkestrarna erhöll statsbidrag ur lotterimedelsfonden.

För spelåret 1964/65 har bidrag utgått till de sex orkesterföretagen med sammanlagt 3 610 900 kr. Uppgifter har nu infordrats angående det ekonomiska utfallet av verksamheten under nämnda spelår. Av dessa framgår, att vid tillämpning av nyss angivna principer för beräkning av det statliga förlusttäckningsbidraget behov föreligger av ytterligare bidrag med sammanlagt 565 000 kr. Huvuddelen av det anmälda medelsbehovet är föranlett av automatiskt ökade kostnader för löner till följd av nya löneavtal. Därjämte har redovisats automatiskt ökade kostnader för arbetsgivaravgifter till riksförsäkringsverket (ATP m. m.) och i någon mån minskade biljettintäkter.

Till *Folkteatern i Göteborg* ekonomisk förening har Kungl. Maj:t ur kulturmedelsanslaget för budgetåret 1964/65 anvisat ett belopp av 380 000 kr. till teaterverksamheten under motsvarande spelår. På samma sätt som nyss redovisats beträffande orkesterföretagen har beträffande denna teater förutsatts, att en viss ökning av det statliga förlusttäckningsbidraget eventuellt skulle kunna ifrågakomma i efterhand. Styrelsen för teatern har nu överlämnat ett preliminärt bokslut för nämnda år utvisande ett underskott av 79 900 kr. Styrelsen anhåller om ett tilläggsanslag med hälften av detta belopp, dvs. ca 40 000 kr.

Departementschefen

Det siffermaterial, som av orkesterföretagen samt Folkteatern i Göteborg redovisats beträffande det ekonomiska utfallet av verksamheten under spelåret 1964/65, visar — förutom ett visst intäktsbortfall — väsentliga kostnadsökningar främst till följd av avtalsenliga löneökningar. I enlighet med den förut lämnade redovisningen räknar jag med ett medelsbehov av $(565\ 000 + 40\ 000 =)$ 605 000 kr. för statsbidrag till täckning av de av nämnda omständigheter föranledda förlusterna för spelåret.

På riksstaten för innevarande budgetår har till bidrag till särskilda kulturella ändamål anvisats 11,3 milj. kr. Sedan viss reservation även fördelats finns under anslaget ett hittills odisponerat belopp om ca 700 000 kr. Dessa medel bör dock reserveras för förutsedda och eventuellt uppkommande behov m. m. under budgetåret 1965/66. Det av mig beräknade medelsbehovet 605 000 kr. bör täckas genom anvisande av ett anslag på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till särskilda kulturella ändamål* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 605 000 kr.

D. Skolväsendet

[2] 23 a. **Statens blindskolor m. m.: Inredning och utrustning av skolhem i Örebro.** Under budgetåren 1963/64 och 1964/65 har anvisats sammanlagt 800 000 kr. för inredning och utrustning av ett skolhem för blinda i Örebro (Ekeskolan).

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor, åt vilken uppdragits att ombesörja upphandling av erforderlig inredning och utrustning för skolhemmet, har nu anmält, att verkställda upphandlingar liksom de anbud som senast infordrats visar, att utrustningsprogrammet ej kan genomföras inom den tidigare bestämda kostnadsramen, 800 000 kr. Vissa tillägg till utrustningsprogrammet anses även nödvändiga. För att skolhemmet, som är i bruk fr. o. m. höstterminen 1965, skall bli ändamålsenligt inrett och utrustat måste enligt utrustningsnämnden, utöver redan gjorda inköp för ca 776 000 kr., ytterligare anskaffningar göras för en beräknad kostnad av 192 000 kr. Enligt utrustningsnämndens beräkningar skulle därför erfordras ett anslagstillskott av 168 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till vad som anförts av utrustningsnämnden förordar jag en höjning av kostnadsramen för inredning och utrustning av ifrågavarande skolhem med 150 000 kr. till 950 000 kr. Då skolan redan tagits i bruk, är det angeläget att ytterligare erforderlig inredning och utrustning anskaffas redan under innevarande budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens blindskolor m. m.: Inredning och utrustning av skolhem i Örebro* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

E. Högre utbildning och forskning

[3] 106. **Extra utgifter vid universitet och högskolor.** På riksstaten för innevarande budgetår har uppförts ett reservationsanslag av 1 035 000 kr. till extra utgifter vid universitet och högskolor. Detta anslag är av Kungl. Maj:t fördelat på åtta anslagsposter. Av dessa står en, uppförd med 540 000 kr., till Kungl. Maj:ts disposition. Vid ingången av detta budgetår stod, inbe-

räknat en odisponerad reservation, ett belopp av i runt tal 620 000 kr. till Kungl. Maj:ts disposition.

Från förevarande anslagspost har fram till den 1 oktober 1965 för ändamål avseende innevarande budgetår anvisats i runt tal 300 000 kr. Av detta belopp har ca 135 000 kr. avsett en rad mindre kostnadskrävande ändamål, medan 105 000 kr. utgått till en kurs i svenska språket för utländska studerande — förlagd till Stockholms universitet — samt ca 60 000 kr. till försöksverksamhet med kurs i dokumentation vid Uppsala universitet.

Under våren 1965 inleddes i samverkan mellan Sveriges radio AB och Stockholms universitet en radiokurs för ett akademiskt betyg i ämnet statskunskap. För kostnader i samband med denna kurs har under föregående och innevarande budgetår anvisats sammanlagt ca 150 000 kr. från förevarande anslagspost. Ytterligare medelsanvisningar för diskussionsseminarier i anslutning till radiokursen, uppskattningsvis ca 65 000 kr., kan enligt kursledningen väntas bli erforderliga under innevarande budgetår.

I den av riksdagen godkända prop. 1964:48 angående reformering av socionomutbildningen (SU 71, rskr 190) föreslogs på grundval av socionomutbildningskommitténs huvudbetänkande (SOU 1962:43) bl. a., att utbildningstiden till socionomexamen skulle förlängas från 2 1/2 till 3 1/2 år. Samtidigt skulle kravet på ett års för praktik tas bort. Utbildningen skulle omfatta en ettårig samhällsvetenskaplig grundkurs, tre terminers studier i yrkesinriktade examensämnen samt en ettårig studiepraktik fördelad på två femmånadersperioder och en tvåmånadersperiod. Under studiepraktiken borde de studerande ges kontinuerlig handledning av kvalificerade tjänstemän på berörda arbetsplatser. För utbildning av handledare beräknades i propositionen medel inom ramen för socialhögskolornas anslag.

Socionomutbildningskommittén hade i sitt betänkande förutsatt, att handledarna med hänsyn till sitt ansvar skulle erhålla särskilt arvode. Vidare borde enligt kommittén en standardiserad ersättning utgå till studerande som genomgår studiepraktik. Dessa rekommendationer föranledde inte något ställningstagande i propositionen. I sitt utlåtande framhöll statsutskottet, att frågan om vem som skulle bestrida kostnaderna för arvode åt handledare borde lösas genom förhandlingar.

Den första intagningen av studerande till den nya utbildningsgången vid socialhögskolorna ägde rum höstterminen 1964. Flertalet av de elever som då inledde sin utbildning fullgör den första praktikperioden under innevarande hösttermin.

Frågorna om särskilda ersättningar till handledare och praktikanter har i olika sammanhang aktualiserats av Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Sveriges akademikers centralorganisation (SACO). Dessa organisationer har, liksom samarbetsnämnden för socialhögskolorna, uttalat sig för att såväl handledararvoden som praktikanterersättningar skall utgå.

Inom ecklesiastikdepartementet har under våren 1965 en särskild arbetsgrupp berett vissa frågor rörande den praktiska utbildningen av studerande vid socialhögskolorna, däribland nyssnämnda spörsmål. Arbetsgruppens ställningstaganden har föregåtts av överläggningar med en rad statliga myndigheter — arbetsmarknadsstyrelsen, kriminalvårdsstyrelsen, socialstyrelsen och samarbetsnämnden för socialhögskolorna — samt företrädare för kommunförbunden — Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet — och berörda personal- och studerandeorganisationer — SACO, TCO, Sveriges förenade studentkårer och Socialhögskolornas studentkårers organisation.

I en departementspromemoria, dagtecknad i juli 1965, har arbetsgruppen uttalat bl. a.

Det starkt växande behovet av praktikplatser för studerande vid socialhögskolorna gör det enligt arbetsgruppens mening nödvändigt att intensivt ansträngningarna i syfte att tillgodose detta behov. Praktikutbildning bör därför i ökad utsträckning anordnas vid statliga myndigheter, i första hand arbetsmarknadsstyrelsen, kriminalvårdsstyrelsen och socialstyrelsen. Liksom hittills kommer emellertid med all sannolikhet den kommunala sektorn att få ta emot flertalet av praktikanterna. För att en kraftig ökning av antalet praktikplatser skall kunna uppnås är det av synnerlig vikt att kommunförbunden, i enlighet med vad dessa erbjudit vid överläggningar med arbetsgruppen, verkar för att de enskilda kommunerna upplåter praktikplatser. I den utsträckning så är möjligt bör enligt arbetsgruppens mening socialhögskolorna sluta överenskommelser om permanenta praktikplatser med lämpliga praktikinstitutioner inom såväl den offentliga som den enskilda sektorn.

Arbetsgruppen delar den allmänt uttalade uppfattningen att praktiken under de båda femmånadersperioderna bör utformas som en integrerad del av utbildningen. I likhet med socionomutbildningskommittén förutsätter arbetsgruppen, att den avslutande praktikperioden om två månader bör kunna utnyttjas för vikariatstjänstgöring e. d.

På praktikinstitutionerna bör lämnas effektiv handledning av kvalificerad personal. De sedan budgetåret 1964/65 anordnade handledarkurserna vid socialhögskolorna bör därför enligt arbetsgruppen ges sådan omfattning, att de tjänstemän som skall handleda praktikanter successivt kan beredas möjlighet att genomgå dylik kurs. Eftersom berörda tjänstemän på praktikinstitutionerna i sin egenskap av handledare har lärarsvar för utbildningen, finner arbetsgruppen det vara av synnerlig vikt, att socialhögskolorna bereds tillfälle att delta i urvalet av handledare.

Ifrågavarande handledning medför såväl merarbete som extra ansvar för berörda tjänstemän. Detta förhållande, liksom önskvärdheten av att kunna rekrytera de för handledaruppgifter lämpligaste tjänstemännen, motiverar enligt arbetsgruppens uppfattning att särskilda handledaravvoden införs i och med den nya studieordningens genomförande på praktikstadiet, dvs. fr. o. m. höstterminen 1965.

De krav på särskilda praktikanterställningar, som framförts av personal- och studerandeorganisationerna, finner sig arbetsgruppen inte kunna tillstyrka. Den praktik som de studerande vid socialhögskolorna skall genomgå utgör nämligen ett obligatoriskt led i utbildningen.

Under hela utbildningstiden skall statliga studiemedel utgå i enlighet med de fr. o. m. den 1 januari 1965 gällande bestämmelserna. Detta innebär sålunda att de studerande även under praktiktiden erhåller studiemedel. Studiemedelskostnaderna för detta ändamål kan beräknas uppgå till ca 4,2 milj. kr. under budgetåret 1965/66.

I fråga om de med studiepraktiken förenade kostnaderna förutsätter arbetsgruppen att kostnader för normal handledning, lokaler, materiel m. m. bestrids av resp. praktikinstitution. Däremot bör enligt arbetsgruppen kostnaderna för handledararvoden, med hänsyn till ifrågavarande handlednings deciderade undervisningskaraktär, åvila staten. Medlen för handledararvoden bör ställas till förfogande för resp. socialhögskola, som har att utbetala fastställt arvode direkt till handledarna.

Departementschefen

Jag vill här främst beröra vissa frågor sammanhängande med den obligatoriska studiepraktiken inom ramen för socionomutbildningen.

Redan i prop. 1964:48 framhöll jag, att förutsättningen för att studiepraktiken skall kunna utformas som undervisning och betraktas som en del av socionomutbildningen är att de studerande ges kvalificerad handledning på praktikinstitutionerna. Jag förordade i detta syfte, att särskilda handledarkurser skulle anordnas vid socialhögskolorna. En särskild arbetsgrupp inom ecklesiastikdepartementet har sedermera haft att bereda vissa frågor som sammanhänger med den praktiska socionomutbildningen.

I likhet med arbetsgruppen finner jag det nödvändigt, att effektiva åtgärder vidtas för att tillgodose det starkt växande behovet av praktikplatser för studerande från socialhögskolorna. Berörda statliga myndigheter bör aktivt medverka till att sådana praktikplatser anordnas vid institutioner och förvaltningar inom deras resp. verksamhetsområden. Det är med tillfredsställelse jag noterar, att kommunförbunden åtagit sig att på motsvarande sätt verka för att de enskilda kommunerna i ökad omfattning skall upplåta praktikplatser. Jag utgår, liksom arbetsgruppen, från att kostnader för normal handledning, lokaler och materiel m. m. därvid skall bestridas av vederbörande praktikinstitution.

För den kontinuerliga, allmänt yrkesinriktade handledningen, som enligt arbetsgruppen bör meddelas under de båda längre praktikperioderna om vardera fem månader, krävs betydande insatser och ett personligt ansvar av de tjänstemän som utvalts till handledare. Det ingår sålunda i handledarens uppgifter bl. a. att bedöma praktikantens arbetsprestationer samt avge vitsord häröver till socialhögskolan. Med hänsyn härtill har arbetsgruppen, liksom tidigare socionomutbildningskommittén, funnit det skäligt, att handledarna erhåller särskilt arvode.

Det kan i sammanhanget nämnas, att kommunförbunden i en gemensam skrift till arbetsgruppen framhållit, att man inte motsätter sig att ett visst mindre arvode utgår till tjänstemän som fortlöpande fungerar som handledare för elever från socialhögskolorna. Då denna praktikhandledning in-

går i socialhögskolornas planer över studiegången, är den enligt kommunförbunden en rent statlig angelägenhet. Staten bör därför, framhåller förbunden, svara för kostnaderna för nämnda arvoden.

Vid överläggningar, som på Kungl. Maj:ts uppdrag upptagits av statens avtalsverk med företrädare för berörda personalorganisationer, har — under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande — överenskommelse träffats om storleken av de arvoden som bör utgå till handledare av praktikanter från socialhögskolorna. Överenskommelsen innebär, att för läsåret 1965/66 arvode skall utgå med följande månadsbelopp, nämligen 210 kr. för en praktikant, 240 kr. för två praktikanter och 270 kr. för tre eller flera praktikanter samtidigt. Genom beslut den 24 september 1965 har Kungl. Maj:t godkänt överenskommelsen.

Mot bakgrunden av det anförda förordrar jag, att medel anvisas på rikstaten för arvodering av ifrågavarande handledare vid såväl statliga som kommunala och enskilda praktikinstitutioner. Dylikt arvode bör utgå för handledning som fullgörs enligt den av statsmakterna år 1964 beslutade nya studieordningen (jfr prop. 1964:48), vilken på praktikstadiet skall tillämpas fr. o. m. höstterminen 1965. Medelsbehovet för innevarande budgetår har av samarbetsnämnden för socialhögskolorna beräknats till ca 584 000 kr. I praktiken faller inom detta budgetår endast den första femmånadersperioden. För budgetåret 1966/67, då kostnader uppstår för praktikhandledning under båda femmånadersperioderna, har nämnden beräknat ett medelsbehov av ca 1 226 000 kr. Erforderliga medel bör för innevarande budgetår utgå från anslaget Extra utgifter vid universitet och högskolor, posten Till Kungl. Maj:ts disposition. Fr. o. m. nästa budgetår bör kostnaderna bestridas från socialhögskolornas resp. avlöningsanslag.

Med utgångspunkt i socionomutbildningskommitténs nyss refererade uttalande år 1962 att en standardiserad ersättning bör utgå till de studerande från socialhögskolorna, som genomgår studiepraktik, har arbetsgruppen belyst frågan om de studerandes ekonomiska situation under praktiktiden. Sålunda erinrar arbetsgruppen om att det studiesociala stödet vid socialhögskolorna fr. o. m. den 1 januari 1965, då studiemedelsystemet genomfördes, omfattar även studiepraktiken — bortsett från den avslutande tvåmånadersperiod som avses utnyttjad för vikariatstjänstgöring. Med hänsyn härtill och mot bakgrund av att studiepraktiken enligt den nya studieordningen skall utgöra en integrerad del av utbildningen finner arbetsgruppen, att någon särskild ersättning inte bör utgå till praktikanterna. Kommunförbunden har i denna fråga konstaterat, att praktiken bör betraktas som utbildning, under vilken de studerandes levnads-kostnader skall bestridas av statliga studiemedel. Jag delar arbetsgruppens uppfattning men vill samtidigt erinra om att utöver studiemedlen — f. n. 7 000 kr. om året — kan utgå extra studiemedel, om synnerliga skäl härför kan anföras av den studerande.

Jag behandlar här efter frågan om det aktuella medelsbehovet. Under anslaget Extra utgifter vid universitet och högskolor, anslagsposten Till Kungl. Maj:ts disposition, har för innevarande budgetår stått till förfogande ett belopp av sammanlagt ca 620 000 kr. Under anslagsposten kvarstod den 1 oktober 1965 i runt tal 320 000 kr. Som jag här redovisat kan under återstoden av innevarande budgetår medelsanspråk på denna anslagspost väntas bli ställda för dels diskussionsseminarier i anslutning till radiokursen i statskunskap — ca 65 000 kr., dels handledararvoden vid studiepraktik för studerande från socialhögskolorna — ca 584 000 kr. Härjämte kan av erfarenhet konstateras, att från ifrågasvarande anslagspost medel måste anvisas för att täcka kostnaderna för en rad oförutsedda utgifter. Med hänsyn härtill räknar jag med en medelsåtgång av 1 050 000 kr. för återstoden av innevarande budgetår. Detta innebär för budgetåret 1965/66 ett medelsbehov av 730 000 kr. utöver nu uppfört belopp under anslaget till extra utgifter vid universitet och högskolor, posten Till Kungl. Maj:ts disposition. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter vid universitet och högskolor* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 730 000 kr.

F. Lärarutbildning

[4] 33. **Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen.** Ett reservationsanslag med angiven rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår uppförts med 2 985 000 kr. Någon reservation från föregående budgetår finns inte på anslaget.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 18 juni 1965 hemställt bl. a., att ett reservationsanslag av 350 000 kr. anvisas på tilläggsstat till bestridande av kostnader för utbildning av 100 lärare i vårdirken budgetåret 1965/66.

Överstyrelsens framställning grundar sig på en promemoria angående utbildningsfrågor inom vårdirkena, vilken utarbetats av en samarbetskommitté bestående av företrädare för medicinalstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, skolöverstyrelsen, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, yrkesutbildningsberedningen, 1962 års utredning angående sjuksköterskeutbildningen och statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor. Av promemorian framgår att en ökad lärarutbildning anses nödvändig för att tillgodose det allt större behovet av utbildning på vårdområdet. Ett ökat antal lärare bedöms erforderligt för bl. a. åldringsvård, tandvård, fotvård och laboratoriearbete. Utbildningsbehovet anges till minst 120 lärare årligen fr. o. m. budgetåret 1965/66. Överstyrelsens framställning avser en utbildning av lärare för dylika specialavsnitt av vårdområdet.

I överstyrelsens skrivelse anges två alternativ till utformning av den åsyftade lärarutbildningen. Det ena alternativet avser en utbildning om 33 veckor utformad med yrkeslärarutbildningen som modell. Det andra alternativet avser en utbildning om 19 veckor, dvs. en utbildning av samma längd som de vid statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor anordnade kortare lärarutbildningskurserna. Med hänsyn till betydelsen av att snabbt få fram lärare inriktar sig överstyrelsen i detta sammanhang på en utbildning av sistnämnda, kortare typ.

Den föreslagna lärarutbildningen anges vara avsedd för dem som genomgått utbildning till något av följande yrken och som därefter fullgjort minst två års väl vitsordad tjänstgöring i yrket, nämligen fotvårdsspecialist, laboratorieassistent, operationsassistent, röntgenassistent, radioterapiassistent, hörselvårdsassistent, tandsköterska och ålderdomshemsföreståndare. Dessutom avses, enligt vad som inhämtats, även sjuksköterskor kunna emottagas vid denna lärarutbildning.

Utbildningen avses blir förlagd till Stockholm, Göteborg och Malmö i anslutning till därvarande yrkespedagogiska institut.

Kostnaderna för den föreslagna lärarutbildningen beräknar överstyrelsen till i runt tal 1 310 000 kr., varav 350 000 kr. utgör kurskostnader fallande på reservationsanslaget Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen och 960 000 kr. ersättning till deltagare fallande på förslagsanslaget Ersättning till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen. I de på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslagen har medel för ifrågavarande ändamål inte beräknats. Överstyrelsen, som i viss omfattning redan påbörjat den föreslagna vårdyrkeslärarutbildningen med ianspråktagande av tillgängliga anslag, framhåller, att annan angelägen yrkeslärarutbildning måste uppskjutas till ett senare budgetår, om tilläggsanslag ej skulle anvisas.

Departementschefen

Med hänsyn till den rådande bristen på vårdyrkeslärare anser jag det vara av stor vikt, att den av överstyrelsen föreslagna utbildningen anordnas redan innevarande budgetår. Eftersom behovet av lärare i yrkesämnen är stort även inom andra områden än vårdområdet, bör anordnandet av här föreslagen utbildning ej leda till en minskning av annan lärarutbildning. Jag föreslår därför, att särskilda medel anvisas för bestridande av kostnaderna för den föreslagna vårdyrkeslärarutbildningen. Jag anser, att denna utbildning bör reserveras för sådana specialistkategorier, som uppräknas i en till överstyrelsens framställning fogad promemoria, dvs. för blivande lärare för fotvårdsspecialister, laboratorie-, operations-, röntgen-, radioterapi- och hörselvårdsassistenter, tandsköterskor och ålderdomshemsföreståndare.

Mot överstyrelsens kostnadsberäkning i vad avser kurskostnaderna har jag ingen erinran beträffande annat än kostnaderna för auskultationsarvodet.

Dessa kostnader bör i enlighet med gällande bestämmelser för annan, jämförbar lärarutbildning beräknas efter 10 i stället för 15 kr. per auskultationstimme. När det gäller ersättning till deltagarna vill jag erinra om att, beträffande den utbildning av motsvarande yrkeskategorier som bedrivs av statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor, ersättning inte förutsatts skola utgå till deltagare som har anställning hos statlig eller kommunal sjukvårdshuvudman. Liksom förutsatts beträffande nyssnämnda utbildning räknar jag även här med att huvudmännen kommer att bevilja hos dem anställd personal tjänstledighet med bibehållen lön för genomgång av de kurser varom här är fråga.

I vad gäller den del av kostnaderna som hänför sig till reservationsanslaget Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen räknar jag med ett medelsbehov av 340 000 kr. I samband härmed kommer förslagsanslaget Ersättning till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen att merbelastas i anledning av ersättningen till sådan personal som inte innehar anställning hos sjukvårdshuvudman.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett reservationsanslag av 340 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

[5] 22. Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor. Investeringsanslagen för universiteten samt högskolorna tillhörande ecklesiastikdepartementets område är sammanförda till ett gemensamt anslag, benämnt Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor. Under denna anslagsrubrik har på riksstaten för innevarande budgetår uppförts ett investeringsanslag av 144 324 000 kr. till byggnadsarbeten vid universiteten, karolinska institutet, de tekniska högskolorna och gymnastiska centralinstitutet.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 24 augusti 1965 gjort framställning om bl. a. anslag på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1965/66 och hemställt att vissa byggnadsobjekt m. m. måtte redovisas för riksdagen under hösten 1965. Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a.

Universitetet i Umeå**Nybyggnad för högre utbildning och forskning i zoologi och genetik**

Enligt gällande program för utbyggnaden av universitetet i Umeå tillkommer fr. o. m. läsåret 1966/67 bl. a. ämnet zoologi och fr. o. m. läsåret 1967/68 bl. a. ämnet genetik (prop. 1964: 74 s. 70, SU 94, rskr 214).

Byggnadsstyrelsen har den 9 augusti 1965 redovisat huvudhandlingar för en nybyggnad för högre utbildning och forskning i nämnda ämnen. Handlingarna har utarbetats på grundval av ett av 1962 års umeåkommitté framlagt lokalprogram. Nybyggnaden, som omfattar ca 1 900 m² rumsyta fördelad på fem våningar, skall sammanbyggas med den nyligen färdigställda byggnaden för anatomi och histologi. De tre nedre våningsplanen innehåller lokaler för zoologi och de två övre lokaler för genetik. Vissa lokaler, bl. a. för verkstadsändamål, avses att utnyttjas gemensamt för hela byggnadskomplexet för anatomi och histologi samt zoologi och genetik.

Byggnadsstyrelsen beräknar kostnaderna för nybyggnaden till 4 190 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1965, vilket motsvarar ca 2 200 kr. per m² rumsyta. Enligt styrelsen torde byggnadsarbetena kunna igångsättas i januari 1966. Byggnadstiden beräknas till 14 månader.

Genom beslut den 24 september 1965 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att fortsätta projekteringen av byggnadsobjektet fram t. o. m. färdigställande av bygghandlingar.

Tekniska högskolan i Lund**Fastighetsförvärv**

I utbyggnadsplanen för universitetet och högskolorna i Lund har byggnadsstyrelsen räknat med en hundra procentig lokalmässig utbyggnadsreserv (jfr prop. 1965: 104 s. 7). För att en dylik reserv skall kunna erhållas och för att den mark som redan står till förfogande skall kunna utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt krävs enligt byggnadsstyrelsen vissa markförvärv.

I detta syfte har byggnadsstyrelsen träffat avtal om förvärv av ett område i privat ägo med en areal av ca 23 560 m² beläget omedelbart öster om nybyggnaderna för maskinteknik och elektroteknik vid tekniska högskolan i Lund. Avtalet förutsätter Kungl. Maj:ts godkännande före den 1 april 1966. På området finns uppförda dels ett äldre bostadshus innehållande tre omoderna mindre lägenheter, dels en fabriksbyggnad med tillhörande förrådsbyggnad och garage. Fabriksbyggnaden omfattar ca 2 700 m² rumsyta. De i byggnaden redan friställda lokalerna avses enligt byggnadsstyrelsen tills vidare bli utnyttjade som lager. Köpeskillingen uppgår enligt avtalet till 1 525 000 kr.

I investeringsplanen för högskolan finns uppförd en kostnadsram av 51 000 kr., som avser ett numera avslutat fastighetsförvärv i samband med nybyggnaden för arkitektur. Styrelsen föreslår nu att en till 1 575 000 kr. förhöjd ram uppförs i planen.

Departementschefen

För innevarande budgetår har på riksstaten anvisats i det närmaste 145 milj. kr. under investeringsanslaget Byggnadsarbeten vid universitetet och vissa högskolor. Den ingående medelsreservationen uppgår till över 30 milj. kr., varför sammanlagt ca 175 milj. kr. står till förfogande. Huruvida ytterligare medelsanvisning erfordras under löpande budgetår är enligt min mening svårt att redan nu bedöma. Jag avser därför att ta upp denna fråga till behandling i samband med kommande förslag till utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1965/66. Ett säkrare underlag för bedömning av medelsbehovet torde då komma att föreligga.

Av de av byggnadsstyrelsen redovisade byggnadsobjekten har jag med hänsyn till projekteringsläget för dessa och tidpunkten för arbetenas påbörjande funnit anledning framlägga förslag om att den i det föregående behandlade byggnaden för högre utbildning och forskning i zoologi och genetik vid universitetet i Umeå nu uppförs i investeringsplanen för universitetet. Som framgår av det föregående har Kungl. Maj:t tidigare prövat huvudhandlingar för byggnadsobjektet.

i prop. 1965: 104 (s. 35) uttalade jag att byggnadsstyrelsen borde, när det gällde frågor rörande större fastighetsförvärv, framlägga förslag i så god tid att de kunde underställas riksdagen för godkännande. Vissa fastighetsförvärv borde dock Kungl. Maj:t i undantagsfall få föranstalta om inom ramen för tillgängliga medel under ifrågavarande anslag. Det förslag till fastighetsförvärv i Lund som redovisats i det föregående har jag funnit mig böra behandla i detta sammanhang med hänsyn till att avtalet om förvärvet förutsätter Kungl. Maj:ts godkännande före den 1 april 1966. I likhet med byggnadsstyrelsen finner jag förvärvet angeläget som ett led i strävandena att säkra erforderlig mark för den fortsatta utbyggnaden av universitetet och högskolorna i Lund. Den i avtalet angivna köpesumman, 1 525 000 kr., finner jag godtagbar. Jag anser därför att den i investeringsplanen för tekniska högskolan i Lund uppförda kostnadsramen för fastighetsförvärv av 51 000 kr. i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag bör höjas till 1 575 000 kr.

Med hänvisning till vad jag i det föregående anfört bör i de under ifrågavarande anslag för budgetåret 1965/66 uppförda investeringsplanerna införas dels följande nya kostnadsram, dels följande ändrade kostnadsram, vilka båda är beräknade enligt prisläget den 1 april 1965.

Universitetet i Umeå

Nybyggnad för högre utbildning och forskning i zoologi och genetik 4 190 000

Tekniska högskolan i Lund

Fastighetsförvärv 1 575 000

Jag förordar att kostnaderna för objekten innevarande budgetår får bestridas av tillgängliga medel under anslaget Byggnadsarbeten vid universitetet och vissa högskolor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag i det föregående förordat angående bestridande av kostnaderna för en nybyggnad vid universitetet i Umeå samt för visst fastighetsförvärv i Lund.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Monika Hallgren

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 5 november 1965.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, PALME SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler här- efter under jordbruksdepartementets handläggning hörande ärenden angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 och anför.

DRIFTBUDGETEN

Nionde huvudtiteln

F. Forskning och undervisning på jordbrukets och trädgårdsnäringens område

[1] 8. Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m. För budgetåret 1965/66 är på riksstaten under förevarande anslagsrubrik uppfört ett reservationsanslag av 1,8 milj. kr. Av detta belopp disponeras 1,5 milj. kr. av utrustningsnämnden för universitet och högskolor för i en särskild utrustningsplan upptagna ändamål. Återstående 300 000 kr. disponeras av byggnadsstyrelsen för ändamål, som redovisats i en särskild inredningsplan. Nämnden och styrelsen äger inom ramen för tillgängliga medel — oavsett i utrustnings- och inredningsplanerna för objekten beräknad medelsförbrukning — bestrida kostnader för utrustning resp. inredning av de i vederbörande plan upptagna objekten intill högst det belopp, som för varje objekt angetts som kostnadsram.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor hemställer om införande i utrustningsplanen för budgetåret 1965/66 av två nya kostnadsramar avseende institutionerna för genetik och växtförädling samt frukt- och bärodling vid lantbrukshögskolan. Till följd av att en utökning av utbildningskapaciteten avses ske vid dessa institutioner bör enligt nämnden erforderlig utrustning redan under innevarande budgetår ställas till institutionernas förfogande.

Nämnden framhåller, att det är tillräckligt, att kostnadsramar fastställs för ifrågavarande projekt, varigenom möjlighet bereds nämnden att utlägga för objekten erforderliga beställningar, samt att nämnden bemyndigas att under budgetåret 1965/66 likvidera under dessa nya kostnadsramar gjorda inköp med anlitande av redan tillgängliga medel under förevarande reservationsanslag. Nämnden avser att senare inkomma med beräkning av det totala medelsbehovet för utrustningsverksamheten under budgetåret 1965/66. Därvid kan konstateras huruvida de beställningar, som sker på grundval av de aktuella nya kostnadsramarna, påverkar medelsbehovet i sådan omfattning att ytterligare medel måste anvisas redan för budgetåret 1965/66.

Beträffande de nya objekten anför nämnden bl. a.

I n s t i t u t i o n e n f ö r g e n e t i k o c h v ä x t f ö r ä d l i n g, U l t u n a

Då universitetet i Uppsala icke har någon institution för genetik replierar universitetet i detta ämne på institutionen för genetik och växtförädling vid lantbrukshögskolan. F. n. uppgår antalet genetikstuderande vid universitetet till ca 70, av vilka flertalet följer undervisningen för två betyg och sålunda är studerande vid institutionen under minst två terminer. Efterfrågan på utbildningsplatser för universitetsstuderande i genetik är emellertid större än antalet disponibla platser. Bristen på lämpliga lokaler har hittills omöjliggjort en ökad intagning. Nyligen har emellertid en byggnad — en s. k. försökslada — friställts för institutionens behov. För att denna byggnad skall kunna utnyttjas och bereda plats för ytterligare ca 30 genetikstuderande erfordras emellertid att den upprustas. Ifrån byggnadsstyrelsen har upplysts, att upprustningen torde kunna utföras redan under hösten 1965.

För de 30 utbildningsplatser som tillkommer erfordras komplettering av den befintliga apparaturutrustningen vid institutionen. Professorn i genetik har kostnadsberäknat denna utrustning till ca 184 000 kr. exklusive allmän varuskatt. Nämnden föreslår, att för genetik och växtförädling fastställs en såsom definitiv betecknad kostnadsram på 180 000 kr.

I n s t i t u t i o n e n f ö r f r u k t - o c h b ä r o d l i n g, A l n a r p

Såsom redovisats i prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 307, JoU 1, rskr 9) är ombyggnad i egentlig mening ej längre aktuell av den av institutionen för frukt- och bärodling disponerade byggnaden. Endast förbättringar, som kan hänföras till underhåll, skall vidtas på denna.

Fr. o. m. höstterminen 1965 har viss del av hortonomutbildningen förlagts till institutionen. Antalet hortonomie studerande vid institutionen beräknas komma att uppgå till högst 20.

Professorn i förevarande ämne har hos nämnden hemställt, att institutionen snarast utrustas med erforderlig apparatur m. m. för undervisning. Apparaturen bör utnyttjas även för forskning. Kostnaderna för utrustningen beräknar nämnden till 90 000 kr. För institutionen för frukt- och bärödling bör alltså enligt nämnden fastställas en såsom definitiv betecknad kostnadsram av 90 000 kr.

Byggnadsstyrelsen hemställer om att i inredningsplanen för 1965/66 upptas definitiva kostnadsramar avseende inredning av nybyggnader för institutionerna för växtodling och växtpatologi vid lantbrukshögskolan samt för statens lantbrukskemiska laboratorium. Delramar för dessa arbeten har tidigare godkänts av riksdagen. Dessa delramar uppgår till resp. 350 000 kr., 350 000 kr. och 100 000 kr. De av styrelsen föreslagna totala kostnadsramarna för ifrågavarande inredningsobjekt beräknas till resp. 720 000 kr., 925 000 kr. och 1 065 000 kr.

De för nämnda objekt för budgetåret 1965/66 anvisade medlen, 300 000 kr., har enligt styrelsen visat sig otillräckliga. Ytterligare medelsanvisning för budgetåret uppgående till 340 000 kr. måste därför ske, om objekten skall kunna tas i bruk så snart byggnadsarbetena slutförts. Styrelsen framhåller, att de totala kostnadsramarna uppskattats med ledning av de beräkningsgrunder som tidigare tillämpats av utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Kostnaderna för inredning har bedömts motsvara ett genomsnittligt värde av ca 14 % av byggnadskostnaderna. I inredningskostnaderna ingår även kostnader för projektering och administrationskostnader för inköpsverksamheten samt vissa omkostnader.

Departementschefen

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 april 1965 ställdes till förfogande dels för utrustningsnämnden för universitet och högskolor — utöver vad som tidigare disponerades av nämnden — 1,5 milj. kr., dels för byggnadsstyrelsen 300 000 kr. att disponeras för ändamål upptagna i en utrustnings- resp. en inredningsplan för jordbrukets högskolor. I dessa planer angavs för de olika utrustnings- och inredningsföretagen av riksdagen godkända kostnadsramar. Dessa är antingen definitiva ramar, dvs. avser hela kostnaden för ifrågavarande förslag, eller delramar t. o. m. budgetåret 1965/66, vilket innebär att slutlig kostnadsberäkning av företaget i fråga ej varit möjlig att genomföra och att ytterligare kostnader i regel torde vara att förvänta.

I det föregående har redogörelse lämnats för förslag till ändrade kostnadsramar. Jag har inte funnit anledning till erinran mot dessa. Jag förordar sålunda att följande nya definitiva kostnadsramar för utrustnings-

objekt vid lantbrukshögskolan godkänns och intas i utrustningsplanen för budgetåret 1965/66, nämligen

Institutionen för genetik och växtförädling	180 000
Institutionen för frukt- och bärödling	90 000

Jag förordar vidare, att för de i inredningsplanen för budgetåret 1965/66 upptagna företagen godkänns följande totala kostnadsramar, nämligen för

Institutionen för växtodling vid lantbrukshögskolan	720 000
Institutionen för växtpatologi vid lantbrukshögskolan	925 000
Statens lantbrukskemiska laboratorium	1 065 000

Finansieringen av nyssnämnda objekt bör ske på så sätt, att nämnden och styrelsen erhåller medgivande att anlita för myndigheten tillgängliga medel under förevarande anslag för att under budgetåret 1965/66 bestrida uppkommande kostnader för utrustning resp. inredning intill högst det belopp som i vederbörande plan angetts som kostnadsram för varje objekt.

Vad beträffar den av byggnadsstyrelsen begärda ytterligare medelstilldelningen för innevarande budgetår avser jag att ta upp denna fråga till prövning i samband med kommande förslag till utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1965/66. Ett bättre underlag för bedömning av medelsbehovet torde då kunna föreligga.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag i det föregående förordat angående bestridande av kostnaderna för utrustning av institutionerna för genetik och växtförädling samt frukt- och bärödling vid lantbrukshögskolan.

[2] 13. Bidrag till Sveriges utsädesförening. På riksstaten för budgetåret 1965/66 är under förevarande anslagsrubrik uppfört ett anslag av 2 749 000 kr.

Styrelsen för Sveriges utsädesförening hemställer, att på tilläggsstat anvisas 48 000 kr. för att täcka vissa personalkostnader.

Styrelsen anför, att den vid uppgörandet av sina anslagsframställningar för budgetåren 1964/65 och 1965/66 räknat med att lönerna skulle utgå enligt den placering i lönegrad, som då gällde för de olika personalkategorierna vid föreningen. Genom beslut vid 1964 och 1965 års riksdagar samt av Kungl. Maj:t i anslutning därtill meddelade bestämmelser har vissa kategorier tjänster vid föreningen erhållit förhöjd placering i lönegrad fr. o. m. den 1 juli 1964 och den 1 juli 1965. Härigenom har uppkommit oförutsedda löneökningar. Vidare har föreningen fått vidkännas ökade pensions- och socialförsäkringsavgifter. Den sammanlagda merkostnaden med anledning

härav utgör för budgetåret 1964/65 4 200 kr. och för budgetåret 1965/66 43 800 kr.

Styrelsen för lantbrukshögskolan tillstyrker utsädesföreningens förslag.

Departementschefen

De ökade kostnader, som Sveriges utsädesförening fått vidkännas på grund av höjda lönegradsplaceringar för vissa ordinarie tjänstemän, bör täckas med statsmedel. Härför erfordras att statsbidraget till föreningen för innevarande budgetår ökas med 48 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Sveriges utsädesförening* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisa ett anslag av 48 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

[3] 26. **Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.** Kungl. Maj:t ställde genom beslut den 29 april 1965 förevarande investeringsanslag av 2 390 000 kr. till byggnadsstyrelsens förfogande för budgetåret 1965/66 att disponeras i enlighet med en investeringsplan, som för de i planen ingående byggnadsobjekten upptog av riksdagen godkända kostnadsramar.

Byggnadsstyrelsen hemställer dels att för vissa av de i investeringsplanen redan upptagna byggnadsföretagen nya kostnadsramar godkänns, dels att kostnadsram godkänns för första etappen av nybyggnad av panncentral vid lantbrukshögskolan, Ultuna. Styrelsen hemställer vidare, att på tilläggsstat för innevarande budgetår under förevarande anslag anvisas 1 milj. kr. Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a.

Lantbrukshögskolan

Ultuna. Nybyggnader för växtodling, växtpatologi och bigård samt försörjningsåtgärder

För ifrågavarande byggnadsföretag lämnades redogörelser i prop. 1964: 44 (s. 2). I prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 308) upptogs kostnadsramarna för projekten enligt prisläget den 1 juli 1964 till totalt 9 130 000 kr., varav för nybyggnad för växtodling 3 935 000 kr., för nybyggnad för växtpatologi 4 035 000 kr., för bigård 415 000 kr. och för försörjningsåtgärder 745 000 kr.

I skrivelse den 18 mars 1965 anmälde byggnadsstyrelsen, att kostnaderna efter företagen anbudsprövning beräknades till 9 850 000 kr. Genom beslut av Kungl. Maj:t den 19 mars 1965 uppdrogs åt byggnadsstyrelsen att utan hinder av att kostnadsramarna beräknades till sistnämnda belopp låta påbörja uppförandet av byggnaderna. Arbetena igångsattes i april 1965. Nybyggnaderna för växtodling och växtpatologi beräknas bli tagna i bruk under våren 1967. Bigården beräknas bli färdigställd under hösten 1965.

Byggnadsstyrelsen redovisar i skrivelse den 22 augusti 1965 kostnadsramen för ifrågakvarande projekt enligt prisläget den 1 april 1965 till 9 930 000 kr., varav för nybyggnad för växtodling 4,5 milj. kr., för nybyggnad för växtpatologi 4,3 milj. kr., för bigård 445 000 kr. och för försörjningsåtgärder 685 000 kr.

U l t u n a. T v å l a n t a r b e t a r b o s t ä d e r

Förevarande byggnadsobjekt har redovisats i prop. 1964:44 (s. 3) och prop. 1965:1 (bil. 11 s. 308).

Genom beslut den 21 maj 1964 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 190 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1963 uppföra ifrågakvarande lantarbetarbostäder, varvid färdigfabricerade standardbostäder syntes böra komma i fråga.

I skrivelse den 24 augusti 1965 har byggnadsstyrelsen anmält, att på grundval av anbud på färdigfabricerade standardbostäder kostnaderna för ifrågakvarande objekt uppgår till 280 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1965. Styrelsen har bedömt ifrågakvarande anbud såsom skäligt. En förnyad anbudsinfordran skulle enligt styrelsen inte reducera kostnaden. Styrelsen hemställer därför, att objektet upptas med en kostnadsram av 280 000 kr. Byggnadstiden beräknas till november 1965—mars 1966.

U l t u n a. N y b y g g n a d a v p a n n c e n t r a l, e t a p p I

Vid lantbrukshögskolan erfordras för värmeförsörjningen av nybyggnaderna för institutionerna för växtodling och växtpatologi samt för radiobiologiska avdelningen en ny panncentral. Även statens lantbrukskemiska laboratoriums planerade nybyggnad i Ultuna skall erhålla sin värmeförsörjning från denna central.

Genom beslut den 11 februari 1965 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att på grundval av framlagt byggnadsprogram utföra projekteringen av byggnad för panncentralen fram t. o. m. färdigställande av huvudhandlingar. Med skrivelse den 6 september 1965 har byggnadsstyrelsen redovisat huvudhandlingarna för ifrågakvarande byggnadsprojekt. Kostnaden för nybyggnad beräknas av styrelsen på grundval av dessa handlingar och enligt prisläget den 1 april 1965 till 3 575 000 kr. Kostnadernas fördelning framgår av följande sammanställning.

Projekteringskostnad	400 000
Byggnadskostnad	900 000
VVS-kostnad	835 000
El-kostnad	460 000
Centraladministration	130 000
Försörjningsåtgärder	850 000
	<hr/>
Summa kr.	3 575 000

Genom beslut den 15 oktober 1965 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att på grundval av de redovisade huvudhandlingarna fortsätta projekteringen fram t. o. m. färdigställande av bygghandlingar.

Departementschefen

I det föregående har redogörelse lämnats för byggnadsobjekt, som tidigare redovisats för riksdagen men beträffande vilka på anbud beräknade kostnader visat sig överstiga tidigare kostnadsberäkningar. Dessa företag är nybyggnader för växtodling, växtpatologi och bigård, försörjningsåtgärder samt två lantarbetarbostäder. Samtliga dessa objekt utom lantarbetarbostäderna har efter Kungl. Maj:ts beslut redan påbörjats. De för uppförande av de båda lantarbetarbostäderna numera beräknade kostnaderna anser jag vara alltför höga. Särskilda åtgärder torde därför böra vidtas för att nedbringa dessa kostnader. Då det är angeläget att de ifrågavarande bostäderna snarast blir uppförda, bör emellertid den av byggnadsstyrelsen beräknade kostnadsramen nu intas i investeringsplanen. Vid den fortsatta handläggningen av byggnadsärendet bör tillses att kostnadsbesparande åtgärder vidtas.

Nybyggnaden av panncentral sammanhänger med pågående och planerade nybyggnader inom Ultuna-området. Mot den redovisade kostnadsberäkningen av första etappen av 3 575 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1965, som är grundad på huvudhandlingar, har jag ingen erinran. Objektet bör med nämnda kostnadsram upptas i investeringsplanen.

Med hänvisning till vad jag anfört bör i investeringsplanen införas ändrade kostnadsramar och ny kostnadsram enligt följande. Samtliga ramar avser prisläget den 1 april 1965.

Lantbrukshögskolan

Växtodling, nybyggnad	4 500 000
Växtpatologi, nybyggnad	4 300 000
Bigård, ekonomibygnad, nybyggnad	445 000
Försörjningsåtgärder	685 000
Två lantarbetarbostäder, nybyggnader ..	280 000
Panncentral, etapp I, nybyggnad	3 575 000

För innevarande budgetår har på ordinarie riksstat anvisats 2 390 000 kr. under förevarande anslag. Den ingående medelsreservationen uppgår till ca

10 milj. kr., varför ca 12 milj. kr. står till förfogande för byggnadsverksamheten inom det ifrågavarande området. Huruvida ytterligare medelsanvisning erfordras under löpande budgetår är svårt att nu bedöma. Jag avser därför att ta upp denna fråga till behandling i samband med kommande förslag till utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1965/66. Ett bättre underlag för en bedömning av medelsbehovet torde då kunna föreligga.

Jag förordar att kostnaderna för nybyggnad av panncentral får bestridas av tillgängliga medel under anslaget Byggnadsarbeten vid jordbrukets högstskolor m. m.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag i det föregående förordat angående bestridande av kostnaderna för nybyggnad av panncentral, etapp I, vid lantbrukshögskolan, Ultuna.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Jan Karlsson

Bilaga 8

STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 5 november 1965.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler härefter fråga om medel för budgetåret 1965/66 till reparations- och underhållskostnader m. m. under karolinska sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond och anför.

Reparations- och underhållskostnader m. m. under karolinska sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond. Under rubriken reparations- och underhållskostnader m. m. har på denna delfond för budgetåret 1965/66 anvisats sammanlagt 3 084 000 kr. Posten är uppdelad på två underrubriker. Den ena av dem avser karolinska sjukhuset och har upptagits med 2 584 000 kr., varav 560 000 kr. beräknats för särskilda arbeten.

I skrivelse den 13 februari 1965 har *karolinska sjukhusets direktion* hemställt, att för vidtagande av vissa förbättringsåtgärder inom barnmedicinska klinikens vårdavdelning 9 måtte på tilläggsstat för budgetåret 1964/65 under karolinska sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond anvisas 175 000 kronor.

Direktionen har därvid anfört, att vid ifrågavarande avdelning vårdas blodbytesbarn, prematura barn samt akut sjuka spädbarn, vilka har kraftigt ökad infektionskänslighet eller är svårt infekterade. Man måste därför ställa synnerligen höga sjukhushygieniska krav på avdelningen. En undersökning utvisar emellertid, att inte ens på vanlig vårdavdelning som självklara ansedda hygieniska krav kan uppfyllas där. Sedan sommaren 1964 har också ett flertal nosocomiala infektioner av epidemisk karaktär inträffat på avdelningen, flera av synnerligen allvarlig art.

Även om den intensivvårdavdelning som f. n. projekteras vid barnklinikererna kommer till stånd och därigenom de infektionskänsligaste fallen av-

lastas avdelning 9, är vissa förbättringsåtgärder oundgängligen erforderliga. Sålunda måste bl. a. såväl blodbytesrum med för operationssal godtagbar standard som nya isoleringsrum anordnas och biutrymmen för disk, förråd m. m. förbättras. De sammanlagda kostnaderna härför har beräknats uppgå till 175 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till den ur hygienisk synpunkt inte godtagbara standarden på vårdavdelning 9 inom karolinska sjukhusets barnmedicinska klinik anser jag det synnerligen angeläget, att ifrågavarande ombyggnadsarbeten snarast kommer till stånd. Kostnaderna härför torde emellertid inte rymmas inom det belopp som under karolinska sjukhusets delfond av statens allmänna fastighetsfond beräknats för reparations- och underhållskostnader m. m. Jag föreslår därför, att under innevarande budgetår ytterligare 175 000 kr. beräknas för detta ändamål. Härvid kommer det i staten upptagna överskottet från karolinska sjukhusets delfond att automatiskt minska.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att på staten för statens allmänna fastighetsfond, karolinska sjukhusets delfond, under posten *Reparations- och underhållskostnader m. m.* för budgetåret 1965/66 beräkna ett belopp av ytterligare 175 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Bo Josephson

Förteckning
över av Kungl. Maj:ts hos riksdagen begärda anslag på tilläggsstat I
till riksstaten för budgetåret 1965/66

DRIFTBUDGETEN

A. Egentliga statsutgifter

IV. Försvarsdepartementet

G	1	Reglering av prisstegringar	4 200 000
G	4	Kostnader för svenska FN-styrkor m. m., <i>reservationsanslag</i>	8 500 000
			12 700 000

V. Socialdepartementet

G	4a	Bidrag till Stockholms läns landsting för förvärv av mark för Danderyds sjukhus, <i>reservationsanslag</i>	1 855 000
H	3	Karolinska sjukhuset: Utrustning, <i>reservationsanslag</i>	270 000
H	6	Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m., <i>reservationsanslag</i>	2 600 000
			4 725 000

VI. Kommunikationsdepartementet

D	16	Statliga farledsarbeten, <i>reservationsanslag</i>	1 250 000
---	----	--	-----------

VII. Finansdepartementet

F	8	Kampanj för lönsparande, <i>reservationsanslag</i>	650 000
---	---	--	---------

VIII. Ecklesiastikdepartementet

B	14	Bidrag till särskilda kulturella ändamål, <i>reservationsanslag</i>	605 000
D	23 a	Statens blindskolor m. m.: Inredning och utrustning av skolhem i Örebro, <i>reservationsanslag</i>	150 000
E	106	Extra utgifter vid universitet och högskolor, <i>reservationsanslag</i>	730 000
F	33	Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen, <i>reservationsanslag</i>	340 000
			1 825 000

IX. Jordbruksdepartementet

F	13	Bidrag till Sveriges utsädesförening	48 000
		Säger för driftbudgeten	21 198 000

KAPITALBUDGETEN

Kapitalinvestering

III. Statens allmänna fastighetsfond

		Socialdepartementet:	
11		Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala	240 000
		Kommunikationsdepartementet:	
13 a		Förvärv av viss tomt inom Djurgårdsstaden i Stockholm	201 000
17 a		Förvärv av viss fastighet inom stadsdelen Lilla Essingen i Stockholm	<u>23 000 000</u>
			23 441 000

IV. Försvarets fonder

A. Försvarets fastighetsfond

		Kasernbyggnaders delfond:	
6 a		Vissa exploateringskostnader m. m.	650 000

V. Statens utlåningsfonder

		Socialdepartementet:	
2		Statens bosättningslånefond	10 000 000

VII. Fonden för förlag till statsverket

		Utrikesdepartementet:	
a		Utförande av beskickningsanläggningar i Moskva och Stockholm	<u>3 000 000</u>
		Säger för kapitalbudgeten	37 091 000